

A group of young people, likely students, are gathered around a table, looking intently at something off-camera. They appear to be in a collaborative learning or work environment. The lighting is bright and natural, suggesting an indoor setting with large windows.

Rammer for at styrke faglig synergi i eux-forløb

Inspirationskatalog

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

Indhold

3 INDLEDNING

6 ELEVERNES OPLEVELSE AF SAMMENHÆNG OG IDENTITET

Et afgørende skridt på vejen mod at skabe større faglig synergi er, at eleverne oplever et bedre sammenhængende uddannelsesforløb. Et væsentligt virkemiddel i den sammenhæng er, at skolerne arbejder med at skabe en fælles eux-identitet hos eleverne. Under dette tema præsenteres eksempler på, hvordan nogle skoler konkret arbejder med sammenhæng og eux-identitet.

12 LEDELSESMÆSSIG ORGANISERING AF EUX

Organisatoriske beslutninger om bl.a. lærersammensætning, skemalægning og fysisk indretning er afgørende for, om der bliver skabt gode rammer for den faglige synergi. Under dette tema præsenteres eksempler på, hvordan skoler konkret kan organisere eux, så faglig synergi understøttes.

20 EUX-KOORDINATORENS ROLLE

En del skoler har valgt at ansætte en eux-kordinator til at varetage den daglige koordinering. Eux-kordinatoren kan fungere som et bindeled mellem gymnasie- og eud-delene i eux-forløbet. Under dette tema præsenteres eksempler på, hvordan nogle skoler bruger en eux-kordinator til at understøtte faglig synergi.

26 TVÆRFAGLIG RELATIONSOPBYGNING MELLEM LÆRERNE

Det er afgørende for den faglige synergi, at gymnasielærere og eud-lærere kan samarbejde om at skabe sammenhængende forløb for eleverne. Under dette tema præsenteres eksempler på, hvordan nogle skoler arbejder med at styrke relationsopbygningen mellem gymnasielærere og eud-lærere.

34 TVÆRFAGLIGE PROJEKTER ELLER UNDERVISNINGSFORLØB

Faglig synergi handler blandt andet om at arbejde tværfagligt med elevernes undervisning. Under dette tema præsenteres forskellige måder, hvorpå skoler har organiseret samarbejdet med at udvikle tværfaglige forløb og projekter.

40 APPENDIKS A

Baggrund for kataloget

Indledning

I dette katalog præsenteres inspiration til, hvordan skoler med eux-forløb kan forbedre rammerne for arbejdet med at styrke den faglige synergi. Kataloget præsenterer lovende indsatser baseret på erfaringer fra et udviklingsforløb, hvor 16 skoler har arbejdet med forskellige indsatser, som skal bidrage til at øge sammenhæng og synergi i de enkelte eux-forløb. Formålet med kataloget er at give inspiration til at organisere, tilrettelægge og gennemføre eux-forløb. Kataloget giver dermed overordnet inspiration til at arbejde med de organisatoriske

rammer på skolerne, for at den faglige synergi kan styrkes imellem fag. Udviklingsforløbet, som ligger til grund for kataloget, er gennemført af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) fra oktober 2018 til november 2019. Forløbet blev igangsat af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK), fordi evalueringen af eux i 2017¹ viste, at eleverne på eux oplevede manglende sammenhæng i deres forløb, og at det var udfordrende for lærere og elever at nå de faglige mål i de gymnasiale fag²

Faglig synergi på eux

I dette katalog anvendes begrebet *faglig synergi* til at beskrive samspillet mellem den gymnasiale undervisning og erhvervsuddannelsen, som udgør grundstenen i eux. Skolernes måde at organisere eux på og prioritere lærersamarbejdet på er afgørende for, at den faglige synergi mellem uddannelsernes forskellige erhvervsrettede og gymnasiale dele kan realiseres. I eux-loven beskrives kravet om faglig synergi bl.a. således:

§ 3, stk. 3. Et eux-forløb udformes i forhold til den enkelte erhvervsuddannelse, så de fag m.v. på gymnasialt niveau, der skal indgå i forløbet, sammen med den obligatoriske undervisning i erhvervsuddannelsen indgår i en hensigtsmæssig helhed i forhold til elevernes opnåelse af generel studiekompetence.³

1 Rambøll og Metropol (2017). *Evaluering af eux*, København: Rambøll.

2 Resultatet fra evalueringen beror på karakterer i gymnasiale fag (gennemsnit + dansk og matematik). Her får de tekniske eux-elever signifikant lavere karakterer end htx'erne. På baggrund af data fra surveys og interview fremgår det af evalueringen, at det er lærerne, ikke eleverne selv, der peger på, at eleverne har svært ved at nå de faglige mål. Evalueringen drager ikke konklusioner om merkantile elever eller elevernes præstationer i de erhvervsfaglige fag (grundet manglende data). (Rambøll og Metropol (2017) *Evaluering af eux*, København: Rambøll).

3 Undervisningsministeriet (2019). *Bekendtgørelse af lov om erhvervsfaglig studentereksamen i forbindelse med erhvervsuddannelse (eux) m.v.* LBK nr. 612 af 28/05/2019. Lokaliseret 14. oktober 2019 på: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=209371>.

Eux i tal

Hver tredje ung, der søger en erhvervsuddannelse søger den med eux³

58 % af erhvervsskolerne udbyder eux⁴

5,1 er ansøgernes karaktergennemsnit fra grundskolen⁴

Flere unge søger ind på eux

Eux er stadig et nyt forløb inden for ungdomsuddannelserne, som med erhvervsuddannelsesreformen fra 2015 blev udbredt til at omfatte erhvervsuddannelser inden for alle fire hovedområder. Samtidig er eux den ungdomsuddannelse med den største stigning i unge, der søger ind⁴. De nyeste søgetal til ungdomsuddannelserne fra 2019 viser, at hver tredje ung, der søger en erhvervsuddannelse, søger den med eux.⁵

Faglig synergi er en forudsætning for vellykkede eux-forløb

Et eux-forløb er en erhvervsfaglig studentereksamen i forbindelse med en erhvervsuddannelse, hvor eleverne opnår både erhvervskompetence og generel studiekompetence.

Der er forskellige udgangspunkter for at realisere den faglige synergi på tekniske og merkantile eux-forløb. På tekniske eux-forløb er den gymnasiale undervisning spredt ud over både grundforløb og hovedforløb. Hovedforløbene i tekniske eux-forløb tilrettelægges med vekslende skole- og praktikperioder af et halvt års varighed. På den måde kan synergien imellem den gymnasiale undervisning og erhvervsuddannelsen udnyttes løbende igennem uddannelsesforløbet. På de merkantile eux-forløb er den gymnasiale undervisning udelukkende placeret i grundforløbet og det studiekompetencegivende forløb forud for, at eleverne starter i praktik på hovedforløbet. Der er derfor ikke mulighed for, at synergi opstår i mødet mellem praktik og skole.

Den faglige synergi på tekniske eux-forløb består således i at koble teori og praksis sammen, mens synergi på de merkantile eux-forløb består i at koble synergi på, dvs. tone den gymnasiale undervisning i erhvervsrettet retning, da eleverne først starter i praktik efter det studiekompetencegivende forløb.

På både tekniske og merkantile eux-forløb er den faglige synergi en forudsætning for vellykkede forløb, hvor eleverne får undervisning på det rette faglige niveau og oplever at gå på en sammenhængende uddannelse. For begge typer forløb er det derfor relevant at arbejde med de organisatoriske rammer herfor (se appendiks A på side 41 for en nærmere beskrivelse af eux).

I praksis kan det dog være vanskeligt for mange skoler at realisere den faglige synergi. Det viser eux-evalueringen fra 2017⁶, og det bekræftes af erfaringer fra det udviklingsforløb, som EVA har gennemført. På baggrund af eux-evalueringen, skolernes erfaringer fra udviklingsforløbet og en forundersøgelse lavet som optakt til udviklingsforløbet (se datagrundlaget i appendiks A), ser det ud til, at skolerne særligt oplever tre overordnede udfordringer i forhold til at skabe den faglige synergi. Udfordringerne kan variere afhængigt af skolernes størrelse, faglige profil, geografiske placering m.m., men de kan overordnet beskrives således:

- **Eleverne oplever manglende sammenhæng:** Ifølge evalueringen af eux⁷ oplever flere elever ikke eux-forløbet som en samlet uddannelse. I stedet oplever de, at de går på to separate uddannelser, og at det ofte er dem selv, der skal skabe sammenhæng mellem dem.
- **Komplekse forløb med mange aktører:** Eux består af forløb, som går på tværs af afdelinger og lærergrupper, hvilket stiller store krav til den daglige organisering. Det er derfor en del af den daglige organisering at tilrettelægge forløb, hvor gymnasie- og eud-lærere får mulighed for at samarbejde på tværs af fag og områder.
- **Samarbejde på tværs af lærergrupper:** Gymnasie- og erhvervsskolelærere kommer ofte fra forskellige undervisningstraditioner, fag og evt. matrikler. Det stiller særlige krav til arbejdet med at udvikle et sammenhængende eux-forløb og tværfaglige projekter for eleverne.

4 EVA (2018). *Søgning, udbud og elevgrundlag på ungdomsuddannelserne – en kortlægning af udviklingen fra 2009-2017*. (Tallene i grafikken kommer også fra denne rapport).

5 Undervisningsministeriet (2019). *Hvad vælger eleverne, når de forlader grundskolen efter 9. og 10. klasse i 2019?*

6 Rambøll og Metropol (2017). *Evaluering af eux*, København: Rambøll.

7 Rambøll og Metropol (2017). *Evaluering af eux*, København: Rambøll.

Baggrund for kataloget

Kort om udviklingsforløbet

Udviklingsforløbet foregik fra oktober 2018 til november 2019 og blev gennemført som et aktionslæringsforløb, hvor deltagerne har udviklet og gennemført en eller flere pædagogiske eller organisatoriske indsatser på deres skoler. Sideløbende med, at de har udviklet indsatserne, har skolerne fået viden og inspiration på to fælles seminarer. Desuden har de modtaget sparring og processtøtte fra EVA i forbindelse med besøg på den enkelte skole. Deltagerne har både været ledere, eud-lærere og gymnasielærere og har repræsenteret både merkantile skoler, tekniske skoler og SOSU-skoler.

Datagrundlaget for inspirationskataloget

- Interview med ledere og lærere på ti af de deltagende skoler i udviklingsforløbet
 - Fem tekniske skoler
 - Tre merkantile skoler
 - To SOSU-skoler
- Fem ekspertoplæg om faglig synergi afholdt i forbindelse med udviklingsforløbet
- Viden fra sparringsbesøg om skolernes udfordringer og indsatser
- En forundersøgelse udarbejdet af EVA med fokus på skolers organisering af eux og ekspertviden om faglig synergi.

Se appendiks A på side 41 for uddybet beskrivelse

Hvem skal bruge kataloget, og til hvad?

Kataloget henvender sig primært til ledere og koordinators på uddannelser med eux-forløb, som gerne vil have viden om og inspiration til, hvordan de kan tilrettelægge og organisere forløbene, så den faglige synergi styrkes. Sekundært henvender kataloget sig til lærere, der underviser på eux-forløb, som gerne vil have inspiration til at skabe et godt samarbejde på tværs af fagligheder og til at gennemføre et godt og sammenhængende undervisningsforløb for eleverne.

Katalogets indhold og opbygning

Kataloget er opbygget med udgangspunkt i fem temaer:

1. Elevernes oplevelse af sammenhæng og identitet
2. Ledelsesmæssig organisering af eux
3. Eux-koordinatorens rolle
4. Tværfaglig relationsopbygning mellem lærerne
5. Tværfaglige projekter eller undervisningsforløb.

De fem temaer i kataloget er gensidigt afhængige og overlapende. Temaerne er et udtryk for forskellige indgangsvinkler til at arbejde med faglig synergi i skoleperioderne⁸ og taler alle ind i samme overordnede målsætning, nemlig at sikre et sammenhængende forløb for eleverne. Eksempelvis er eux-koordinatoren en central del af den daglige organisering, ligesom tværfaglig relationsopbygning mellem lærerne langt hen ad vejen er en forudsætning for, at der kan udvikles gode tværfaglige projekter og undervisningsforløb.

Hvert tema består af fire dele:

- Præsentation af temaets relevans baseret på ekspertviden og undersøgelser
- Tværgående erfaringer fra skolernes arbejde med det pågældende tema i udviklingsforløbet
- Gode råd til skoler, som ønsker at arbejde med temaet fremadrettet
- Cases fra skoler, som har gennemført lovende indsatser inden for temaet.

Kriterier for udvælgelse af lovende indsatser

EVA har vurderet skolernes indsatser som lovende, hvis:

- Skolerne selv har givet udtryk for, at de har fået et positivt udbytte af indsatsen og vælger at videreføre eller udvikle den
- Indsatserne tager fat i generelle problemstillinger, som gør sig gældende for flere skoler
- Indsatserne har et format, det er muligt for andre skoler at lade sig inspirere af.

Inspirationskataloget præsenterer dermed tværgående erfaringer fra forskellige typer af indsatser, men kan ikke udlede egentlige kvantitativt målbare effekter af indsatserne i forhold til eksempelvis øget gennemførelse, højnet fagligt niveau hos eleverne, bedre trivsel mv.

⁸ Ingen af skolerne i udviklingsforløbet har arbejdet med at skabe synergi mellem skole og praktik.

> TEMA 1 <

Elevernes oplevelse af sammenhæng og identitet

Arbejdet med faglig synergi i eux-forløb handler i bund og grund om at få skabt sammenhængende uddannelsesforløb for eleverne. Det er væsentligt for elevernes oplevelse af sammenhæng, at de ikke oplever at gå på to sideløbende uddannelser.

Evalueringen af eux⁹ viser, at en fjerdedel af eleverne ikke oplever deres eux-forløb som en sammenhængende uddannelse. Derudover angiver kun lidt over halvdelen (60 %) af eleverne, at deres eux-forløb har et attraktivt ungdoms- og studiemiljø, og i trivselsmålingen fra 2018 scorer eux-eleverne lavere end eud-eleverne i forhold til vurdering af egen trivsel – særligt i forhold til egen indsats og motivation¹⁰.

Nogle undersøgelser om ungdomsuddannelsesområdet generelt peger på, at valg af ungdomsuddannelse også er et identitetsvalg for eleverne. Arnt Louw, som forsker i unges uddannelsesvalg, peger blandt andet på, at uddannelsesvalget ikke blot handler om, *hvad* man vil være i fremtiden, men også om, *hvem* man vil være. Derfor ligger der et vigtigt arbejde for skolerne i at anskueliggøre, *hvem* man kan blive, når man som elev tager et eux-forløb, når man hverken er en klassisk eud-elev eller gymnasieelev. Det kan indebære at skabe et godt undervisningsmiljø på eux, så eleverne får mulighed for at føle et tilhørsforhold både til deres ungdomsuddannelse og til de andre eux-elever¹¹. Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på, at eleverne også har behov for at opbygge et identitetsforhold til deres fagområde.

” Jeg synes, det er vigtigt at skabe en eux-identitet. Jeg har elever, der er meget stolte af, at de er eux’ere. Det er en stolthed over, at de både har en gymnasie- og en erhvervsuddannelse. Det kræver vanvittigt meget at tage en eux, det er ikke den nemme udgave. De er virkelig pressede og har undervisning fra 08-16 hver dag, for at jeg kan give dem bare nogenlunde læseferie op til eksamen. Og så er der lektier bagefter. Det, at de har den her stolthed over, at de er eux’ere, synes jeg, man skal gøre noget for.

Eux-koordinator, SOSU eux

9 Rambøll og Metropol (2017). *Evaluering af eux*. København: Rambøll.

10 BUVM (2018). *Elevtrivselsmålingen på erhvervsuddannelserne*, 2018.

11 Pointer fra oplæg ved Arnt Louw på midtvejskonferencen for udviklingsprojektet.

Skolernes arbejde med at skabe sammenhæng og eux-identitet

På flere af de skoler, som har deltaget i udviklingsforløbet, er der specifikt fokus på at styrke oplevelsen af sammenhæng og en eux-identitet blandt eleverne. Lærere og ledere fortæller nedenfor om en række indsatser og initiativer, som har til formål at styrke elevernes oplevelse af at gå på en sammenhængende uddannelse og at føle sig som eux-elever.

Lærerne kan italesætte sammenhængen for eleverne på tre måder

Det er vigtigt, at skolerne understøtter, at eleverne kan se sammenhængen mellem de forskellige dele af deres uddannelsesforløb. Der er eksempler på skoler i udviklingsforløbet, som vurderer, at elevernes oplevelse af en eux-identitet hænger sammen med, hvorvidt de kan se en sammenhæng mellem de forskellige dele af deres uddannelse. Der er også eksempler på skoler, hvor oplevelsen er, at lærerne kan spille en stor rolle i forhold til at skabe et eux-forløb, som eleverne oplever som sammenhængende. På tværs af de interviewede skoler peges der særligt på tre måder, hvorpå skolerne i hverdagen kan skabe sammenhæng mellem de erhvervsrettede fag og de gymnasiale fag:

1. Lærerne italesætter sammenhængen i undervisningen

Lærerne kan i undervisningen have fokus på at italesætte sammenhængen for eleverne, så de bliver opmærksomme på den røde tråd mellem deres forskellige fag. Det kan lærerne blandt andet gøre ved at henvise til hinandens undervisning. En lærer, som har deltaget i udviklingsforløbet, forklarer:

” Eleverne skal opleve, at deres lærere taler sammen. Det her med, at man nogle gange refererer til noget, som en anden lærer har lavet i sin undervisning. Nogle gange kan det også være, at man kører det samme tema. Altså, at der er noget, der overlapper lidt på en eller anden måde. Hvis vi er bevidste om det og kan fortælle eleverne om det, så tror jeg, at det giver ret meget.

Lærer, merkantil eux

2. Lærerne bruger de samme begreber i undervisningen

Nogle lærere i udviklingsforløbet påpeger, at det kan tydeliggøre sammenhæng for eleverne, hvis lærerne bruger de samme begreber til at beskrive et givent emne. På en skole fandt en kemilærer fra htx og en snedkerlærer ud af, at de brugte forskellige begreber om det samme emne, da gymnasielæreren observerede undervisningen i snedkerværkstedet. Efterfølgende blev de enige om at bruge det samme begreb for at mindske forvirringen hos eleverne og skabe en sammenhæng mellem undervisningen i værkstedet og gymnasieundervisningen.

3. Eud-lærere og gymnasielærere er somme tider til stede samtidig i undervisningen

Erfaringer fra skolerne peger på, at det kan styrke elevernes oplevelse af sammenhæng, hvis deres eud-lærere og gymnasielærere af og til er til stede samtidigt i undervisningen. Det kan fx være, at begge lærere er med, hvis eleverne skal holde et oplæg, som er relevant for både eud-undervisningen og gymnasieundervisningen. Skolerne har erfaringer med at afprøve dette på både grundforløbet og hovedforløbet.

Eux-elever samles i undervisningen for at understøtte et tilhørsforhold

Der er eksempler på skoler i udviklingsforløbet, som samler eux-eleverne på tværs af årgange i eud-undervisningen. Dette er et alternativ til, at eux-eleverne får undervisning med elever på den ordinære eud. Skolerne har afprøvet denne løsning af hovedsageligt to årsager. For det første fordi der på de fleste skoler går mange andre både eud- og gymnasieelever. Eux-eleverne kan her risikere at forsvinde i mængden og ikke have så meget kontakt med andre eux-elever. For det andet fordi det kan være en udfordring at fastholde eux-elevernes motivation for eux, når de undervises sammen med eud-eleverne. Nogle skoler oplever, at eux-eleverne kommer til at identificere sig som eud-elever, når de undervises sammen med eud-eleverne. I den forbindelse er der risiko for, at eux-eleverne mister motivationen for at gennemføre deres eux-forløb, som ofte indebærer mere tid på skolen og flere lektier. En eux-koordinator forklarer det således:

” Måske skal der ikke være samlæsning med eud, fordi de ser et nemmere liv hos dem. De skal kortere tid i skole, og de har ikke alle de her store projekter på samme tid. Det gør, at mange eux-elever hopper over til eud.

Lærer, teknisk eux

Eux-elever bliver blandt andet undervist samlet i eud-undervisningen ved, at eud-lærere underviser flere hold på samme uddannelse på samme tid (se case s. 13). Eleverne vil her være på forskellige tidspunkter i deres uddannelsesforløb, og undervisningen skal differentieres, så den passer til flere niveauer. Når eux-eleverne undervises sammen i eud-undervisningen, oplever skolerne, at eleverne sammen opbygger en eux-identitet, fordi de får mulighed for at få inspiration fra hinanden på tværs af årgange. Det kan hjælpe eleverne til at få et billede af deres fag, og hvad de kan blive i fremtiden, når de undervises sammen med elever, som har gennemgået en større del af deres eux-forløb og har erfaringer fra praktikken. Samtidig kan det være en god øvelse for de elever, som er længere på uddannelsen, at skulle komme med eksempler fra deres praktik i undervisningen eller forklare andre elever noget, de tidligere har lært.

Sociale og faglige aktiviteter kan styrke elevernes eux-identitet

Der er eksempler på skoler i udviklingsforløbet, som har igangsat forskellige sociale og faglige aktiviteter uden direkte relation til undervisningen for at styrke elevernes oplevelse af en eux-identitet.

På en SOSU-skole bruger eux-kordinatoren eleverne som repræsentanter for eux i brobygningsforløb med grundskole-elever og til åbent hus-arrangementer. Her får eleverne mulighed for at fortælle andre om at være eux-elev, og eux-kordinatoren oplever, at det styrker elevernes stolthed over deres uddannelse. På andre skoler arrangerer eux-kordinatoren eller eux-lærerne sociale aktiviteter for eleverne som fx restaurantbesøg og biografbesøg. Oplevelsen er, at eleverne har brug for hjælp til at opbygge relationer til hinanden, men når de får mulighed for at deltage i sociale aktiviteter sammen, styrker det deres interne relationer.

På en anden SOSU-skole har de erfaringer med, at eleverne gerne vil deltage i de aktiviteter, som knytter sig til at være gymnasieelev. Det kan fx være studieture eller gallafest. Erfaringer fra denne skole er, at eleverne har valgt et eux-forløb, fordi de også gerne vil være gymnasieelever, og en del af at føle sig som gymnasieelev er også, at man deltager i skolens gallafest. Derfor har skolen prioriteret at få eleverne med i de aktiviteter.

De fysiske rammer kan være med til at skabe tilhørsforhold

En teknisk skole, som har deltaget i udviklingsforløbet, har erfaringer med, at de fysiske rammer kan være med til at understøtte elevernes oplevelse af en eux-identitet. De har arbejdet på at skabe nogle fysiske rammer, hvor eux-eleverne kan være sammen uden for undervisningen, og hvor de kan mødes i pauserne. Der er eksempler på skoler, som har erfaret, at det kan være en god ide at inddrage eleverne i indretningen af de fælles områder, så de føler ejerskab over området.

” Vi har fået lavet en afdeling med tre klasselokaler, hvor vi har etableret studieområder primært for eux-eleverne med alle de ting, der hører med. Fx bordfodbold. De små ting betyder meget. Og så får vi eleverne til at være med til at indrette. Jeg startede med pyntepuder og blomster. Men nu er der billeder af fede biler og borde, de selv har lavet.

Eux-kordinator, teknisk eux

Gode råd til fremtidigt arbejde med sammenhæng og eux-identitet

- 1 **Arranger sociale og faglige aktiviteter:** Overvej, om I har mulighed for at arrangere sociale og faglige aktiviteter uden for undervisningen, som kan bidrage til, at elever på eux-forløbene får en stærkere relation til hinanden og sammen udvikler en fælles identitet.
- 2 **Sæt ord på sammenhængen:** Fx ved at lærerne bruger samme begreber i gymnasiale fag og de erhvervsrettede fag, at lærerne har kendskab til hinandens undervisning, så de kan henvise til hinanden, eller at lærerne sommetider har fælles undervisning.
- 3 **Etabler eux-klasser eller eux-afdelinger:** Overvej at samle alle eux-hold i én afdeling på tværs af uddannelser. Indret fx et hyggeligt opholdsrum for eux-eleverne, som de kan få et ejerskab til.
- 4 **Inddrag eleverne:** Inddrag eleverne i udvikling af eux-forløbene, indretning af de fysiske rammer eller planlægning af fælles aktiviteter. Hør eleverne, hvad de synes, er vigtigt, og brug deres ideer.

CASE FRA SOSU SKIVE THISTED VIBORG

Etablering af læringscenter på en SOSU-skole styrker oplevelsen af eux-identitet

BAGGRUND

Skolen har haft udfordringer med, at eleverne ikke har følt en tilknytning til hinanden eller til deres eux-forløb. Skolen har en lille elevvolumen med kun fire-fem elever på hver årgang, så det har været en udfordring at gennemføre gruppearbejde og sparring blandt eleverne i undervisningen. Samtidig har eleverne, ifølge lærere og ledere på SOSU-skolen, oplevet, at de er "blevet væk" blandt skolens mange ordinære eud-elever.

Eux-forløbene er organiseret således, at eleverne får deres fagundervisning på SOSU-skolen og får deres gymnasieundervisning på et nærliggende stx-gymnasium. På både SOSU-skolen og gymnasiet er der ansat en eux-kordinator. De to har et tæt samarbejde om eux-eleverne.

INDSATS

Skolen har etableret et såkaldt læringscenter, som består i at sammenkøre tre eux-hold i de erhvervsrettede fag på uddannelsen. Det betyder helt konkret, at tre hold på tværs af årgange undervises sammen. De bliver undervist af de samme to lærere i alle fag, når de er på SOSU-skolen. Lærerne skal undervisningsdifferentiere eleverne på holdene, da elever på forskellige årgange skal opnå forskellige læringsmål i undervisningen.

Undervisningsdifferentieringen understøttes af, at meget af undervisningen foregår via en digital læringsplatform, hvor hvert hold gennemfører et særligt tilrettelagt læringsforløb. Lærerne udnytter, at nogle elever har gået på uddannelsen i længere tid end andre, fx ved at eleverne underviser hinanden, eller at de elever, som har været i praktik, bliver bedt om at bidrage med praksiseksempler i undervisningen.

Læringscenteret koordineres af eux-kordinatoren, som også samarbejder med kordinatoren på deres samarbejdsgymnasium om indholdet i undervisningen og udviklingen af erhvervsområdeforløb.

Sideløbende med etableringen af læringscenteret samarbejder eux-kordinatorene på SOSU-skolen og gymnasiet om at få en god relation mellem gymnasielærerne og de to eud-lærere, som underviser på eux. Eux-kordinatorene har stået for at afholde møder, hvor de lærere, som underviser eux-elever, har drøftet det faglige indhold i undervisningen, og de har efterfølgende forsøgt at referere til hinandens undervisning i egen undervisning.

UDBYTTE

Læringscenteret startede efter sommerferien 2019, og det foreløbige udbytte er positivt. Eux-kordinatorene på både SOSU-skolen og gymnasiet oplever, at eleverne er blevet en mere fasttømret gruppe. De har fået et bedre samarbejde omkring deres skoleopgaver og har styrket deres relation til hinanden uden for undervisningen.

Ifølge eux-kordinatorene og ledelsen på skolen får eleverne et positivt udbytte af at blive undervist sammen. De nye elever får mulighed for at få et bedre indblik i deres uddannelse, fordi de bliver sat sammen med elever, som har mere erfaring med uddannelsen, inklusive erfaringer fra praktikken. De elever, som har gået på uddannelsen i længere tid, får et godt udbytte af at skulle forklare nyere elever om uddannelsen samt begreber og temaer, som de tidligere er blevet undervist i.

HVAD KRÆVER DET

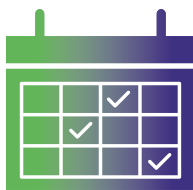
Indsatsen er meget ressourcekrævende. Indsatsen beskrives af ledelsen som en dyr model, da der bliver brugt mange ressourcer på forholdsvis få elever. Ledelsen på SOSU-skolen ser dog indsatsen som en satsning for at skabe et godt eux-undervisningsmiljø, som skal bidrage til at tiltrække flere elever til eux i fremtiden.

> TEMA 2 <

Ledelsesmæssig organisering af eux

Ledelsesmæssig organisering omfatter alle de ledelsesmæssige beslutninger, som er med til at sætte rammen for eux-forløbene, blandt andet sammensætningen af undervisere, den fysiske placering af undervisningslokalerne og ansvarsfordeling i forhold til den daglige drift og koordinering af forløbene. Det er alt sammen forhold, som har betydning for, om eleverne oplever et godt læringsmiljø og et sammenhængende uddannelsesforløb.

Skolernes arbejde med organisering af eux-forløbene

I kommende afsnit præsenteres eksempler fra skoler, som har arbejdet med dette tema i forbindelse med udviklingsforløbet, eller som er blevet interviewet i forbindelse med forundersøgelsen¹². Det drejer sig både om merkantile og tekniske skoler.

Centralt overblik over uddannelsesforløbene

Ledelsens overblik over rammevilkårene for eux-forløbene er vigtigt for at kunne skabe gode rammer for faglig synergi. Det drejer sig blandt andet om, hvilke fysiske og økonomiske rammer skolen har, og hvor stort et elevgrundlag der er tale om. Dette er især vigtigt på skoler, hvor eux-forløbene går på tværs af matrikler, uddannelser eller skoler. Er der høj elevvolumen, kan der være muligheder for at etablere eux-afdelinger. Er elevvolumen derimod lav, kan der være behov for at samle eleverne på tværs af årgange eller på tværs af eux og eud. Hvis dette er tilfældet, er det vigtigt, at skemalæggeren har det nødvendige indblik i de forskellige uddannelsers krav. Nogle skoler har gode erfaringer med at ansætte en eux-koordinator, som kan varetage dele af denne opgave (se tema 3).

Det er en fordel, når gymnasielærerne får mulighed for at specialisere sig i eux

Erfaringer fra udviklingsforløbet peger på, at det kan være en fordel at ansætte egne gymnasielærere i stedet for at låne dem fra en anden afdeling eller skole.

På grund af krav om undervisning i gymnasiale fag på A- og B-niveau er det nødvendigt, at skolerne tilknytter lærere, som har formel kompetence til at undervise på de niveauer. Skolernes erfaringer peger på, at det her kan være en fordel at ansætte egne gymnasielærere frem for at låne dem. Det mindsker bl.a. udfordringerne med koordineringen på ledelsesniveauet, fordi der i planlægningen ikke skal tages hensyn til, at læreren også skal undervise et andet sted. Ansættelse af egne gymnasielærere kan ligeledes medvirke til, at gymnasielærerne specialiserer sig i forhold til at undervise på eux-forløb. Endelig kan denne organisering betyde, at lærerne har mulighed for at følge eleverne igennem hele uddannelsen, hvilket kan bidrage til elevernes oplevelse af sammenhæng i uddannelsen (se mere om dette under tema 1).

Dette tema er udgangspunktet for at skabe gode rammer for faglig synergi i eux-forløb og dermed også de andre temaer i kataloget.

Det er vigtigt at bemærke, at organiseringen af eux-forløb skal tilpasses den lokale kontekst for at fungere. Det betyder, at forhold som skolens størrelse, økonomi, elevvolumen, lærerkompetencer og muligheder for samarbejde med andre skoler har betydning for udformningen af forløbene. Der er sjældent to skoler, som har organiseret eux på præcist samme måde.

¹² Forundersøgelsen blev gennemført i efteråret 2018 og bestod bl.a. af interviews med ledere fra ti erhvervsskoler, som havde gode erfaringer med eux. Skolerne var udpeget af Styrelsen for Undervisning og kvalitet.

Etablering af eux-lærerteam bidrager til ejerskab og fælles identitet blandt lærerne

Skoler i udviklingsforløbet har gode erfaringer med at etablere et decideret eux-team, hvor både eud- og gymnasielærere udelukkende underviser på eux. Denne løsning kan bidrage til øget ejerskab og en fælles eux-identitet blandt lærere. Erfaringerne tyder ligeledes på, at samarbejdet – og dermed den faglige synergi – mellem lærerne styrkes. Denne løsning kræver for det meste en høj elevvolumen. Det er derfor ikke en mulig løsning for alle skoler.

Lærere på eux skal være omstillingsparate og nytænkende

I forbindelse med forundersøgelsen¹³ interviewede EVA ti skoleledere omkring arbejdet med eux. Her pegede lederne blandt andet på, at udvælgelse af lærere til eux-forløbene kan have stor betydning for, om eux-forløbene bliver velfungerende. Lederne fremhævede en række kendetegn for lærere, som passer godt ind på eux. Kendetegnene kan være relevante for andre skoler at overveje, når der skal ansættes nye gymnasie- eller eud-lærere til eux-forløbene. Kendetegnene er:

- Læreren har den formelle kompetence til at undervise på de krævede niveauer
- Læreren har indblik i de faglige krav og forventninger, som eleverne møder i deres kommende erhverv – fx gennem relevant erhvervserfaring
- Læreren har mod på at starte noget nyt op og kan se perspektiver i eux
- Læreren er motiveret for at gentænke egen undervisning i forhold til pædagogisk og didaktisk tilrettelæggelse og i samspil med andre fagligheder
- Læreren er indstillet på at undervise en ny gruppe elever med andre behov og interesser end dem, de normalt underviser.

Gode råd til skoler, som ønsker at arbejde med at styrke den ledelsesmæssige organisering af eux-forløbene

- 1 Få overblik over eksisterende rammevilkår:** Start med at overveje skolens eksisterende rammer, ressourcer og elevgrundlag. Dette er særligt relevant for eux-forløb, som gennemføres i et samarbejde mellem forskellige skoler eller afdelinger.
- 2 Udpeg en koordinator:** Det kan være en god ide at samle ansvaret for udvikling og koordinering af eux-forløbene hos en eux-koordinator (se tema 3) eller et eux-team.
- 3 Overvej lærerorganiseringen:** Hvis det er muligt, er det en god ide at etablere en decideret eux-afdeling. Hvis ikke det er muligt, kan det evt. lade sig gøre at ansætte egne gymnasielærere, som kan indgå i møder med de eksisterende lærerteams.
- 4 Skab sammenhæng for eleverne:** Etabler gennemgående lærere eller tværgående teams, som kan hjælpe eleverne med at se uddannelsen som ét samlet forløb.
- 5 Få skemalægning i fokus:** Sørg for, at skemalæggeren har overblik over samtlige eux-forløb – såvel som krav fra gymnasieområdet – så det er muligt at tænke tværgående.

¹³ Forundersøgelsen blev gennemført i efteråret 2018 og bestod bl.a. af interview med ledere fra ti erhvervsskoler, som havde gode erfaringer med eux. Skolerne var udpeget af Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet (STUK).

CASE FRA SOSU NORD, SOCIAL- OG SUNDHEDSASSISTENTUDDANNELSEN

Gennemgående lærere giver sammenhæng

BAGGRUND

Skolen ønsker at skabe bedre faglig progression og sammenhæng på tværs af uddannelsen (GF1, GF2 og hovedforløbet).

Skolen har den udfordring, at deres eksisterende grundfagslærere ikke har kompetencerne til at undervise på de gymnasiale fag. Skolen er derfor nødt til at låne lærere fra en nærliggende VUC & HF. Oprindeligt var uddannelsen organiseret således, at gymnasielærerne overtog undervisningen af eleverne på GF2 og fremefter, hvorimod undervisningen i grundfag på GF1 blev varetaget af skolens egne grundfagslærere. Skolen erfarede dog, at lærerskiftet mellem GF1 og GF2 medvirkede til, at eleverne ikke oplevede sammenhæng i undervisningen. Derudover oplevede eleverne et stort og pludseligt niveau-skift i overgangen fra GF1 til GF2, hvilket betød, at skolen oplevede et væsentligt elevfravald på GF2.

En anden udfordring ved den oprindelige organisering var, ifølge eux-kordinatoren, at eleverne først blev introduceret til den gymnasiale tilgang og forventninger seks måneder inde i uddannelsen, når de startede på GF2. Dette betød, at eleverne ikke etablerede en stærk eux-identitet fra start, og nogle elever mistede motivationen i løbet af det første halve år på uddannelsen.

Endelig oplevede skolen, at der manglede faglig synergi mellem fagene på GF1. Eleverne oplevede ikke, at grundfagene havde relevans for deres fremtidige erhverv, hvilket betød, at de ikke oplevede disse som relevante.

INDSATS

Skolen har igangsat en indsats, bestående af to dele:

1. Gymnasielærerne varetager undervisningen allerede fra GF1.

Gymnasielærerne starter med at undervise eleverne fra GF1 og er gennemgående på holdet i samtlige skoleperioder igennem hele uddannelsen. Skolen har tilkøbt i alt 12 lærere, som dækker tre hold. Lærerne hentes fra den tilstødende VUC og HF-skole, hvor de underviser sideløbende med eux. Skolen har derudover valgt at tilkøbe lærere, så der kan etableres to teams af dansk-, matematik-, og engelsklærere, for at de har mulighed for faglig sparring med hinanden i forhold til deres fag.

2. Fokus på at skabe synergi mellem fagene allerede fra uddannelsens start.

Der er ændret i lærernes undervisningsplan på GF1, så der er plads til synergiskabende aktiviteter på tværs af fag. Fx skal eleverne præsentere på engelsk i faget innovation C.

Gymnasielærerne modtager løbende sparring på, hvordan de kan inddrage SOSU-elementer i undervisningen. Det er skolens eux-kordinatoren, som er ansvarlig for at give denne sparring.

! Gymnasielærerne modtager løbende sparring på, hvordan de kan inddrage SOSU-elementer i undervisningen.

→ Forsættelse

UDBYTTE

Ifølge eux-koordinatoren er de foreløbige erfaringer, at indsatsen medvirker til, at der er kommet bedre sammenhæng i eux-forløbene. Den nye organisering betyder, at eleverne har gennemgående lærere i bl.a. dansk, engelsk, samfundsfag og matematik på både grundforløbet og hovedforløbet fra starten af uddannelsen, hvilket bidrager til genkendelighed og dermed bedre relation mellem lærer og elev. Erfaringen er også, at progressionen igennem uddannelsen styrkes. Dette skyldes, at gymnasielærerne har indblik i den bekendtgørelse, som anvendes på hovedforløbet. De har således mulighed for at tilrettelægge undervisningen på en måde, som sikrer, at eleverne får de rette faglige forudsætninger for at fortsætte på hovedforløbene.

Den nye organisering har ifølge eux-koordinatoren medvirket til, at flere GF1 eux-elever fortsat ønsker at fortsætte på GF2. Eux-koordinatoren vurderer desuden, at dette bidrager til, at eleverne tidligt identificerer sig som eux-elever.

Endelig er erfaringen med indsatserne, at lærerne får et bedre overblik over elevernes faglige niveau og dermed nemmere kan understøtte, at eleverne når de nødvendige faglige niveauer. Det er desuden lettere for lærerne at undgå, at eleverne oplever gentagelser eller mangler i forhold til undervisningen.

HVAD KRÆVER DET

Skolens erfaringer peger på, at denne indsats er ressourcekrævende, da man som skole skal tilkøbe gymnasielærere til hele uddannelsesforløbet. En anden vigtig forudsætning for indsatsen er desuden, at der etableres en samarbejdsaftale mellem erhvervsskole og gymnasium i forhold til lån af lærere, og at der er en eux-kordinator eller lignende, som kan være bindeleddet mellem erhvervsskolen og gymnasiet.

CASE FRA ROSKILDE TEKNISKE SKOLE

Koordinering af skoleperioderne muliggør samlæsning af elever i gymnasiale fag

BAGGRUND

På grund af mange uddannelser med få eux-elever på hovedforløbet har skolen haft behov for at kunne samlæse elever på tværs af de gymnasiale fag. Der er dog en række strukturelle betingelser, som er en udfordring for denne samlæsning. For det første har de forskellige erhvervsuddannelser forskellige krav til længden på skoleperioderne (dvs. de perioder, hvor eleverne ikke er i praktik, men på skolen). Derudover er der på skolen en praksis for, at eleverne bliver indkaldt til skoleundervisning på forskellige tidspunkter af året uden blik for de faste tidspunkter for udtrækning af eksaminerne på gymnasiale fag.

Kombinationen af ovenstående forhold gjorde tidligere planlægningen af undervisningen rigtig svær, da eleverne ofte kun var på skolen samtidig i en meget afgrænset periode. Undervisningen i de gymnasiale fag blev derfor ofte meget intensiv, hvilket for nogle elever havde den betydning, at de mistede motivationen.

INDSATS

Indsatsen består i en ny struktur for skemalægning af skoleperioderne på hovedforløbet. Eux-koordinatoren har som udgangspunkt for skemalægningen dannet sig et overblik over kravene på hver enkel uddannelse, herunder længden på skoleperioderne, faglige krav og antal eux-elever på hver uddannelse. Derefter er undervisningen blevet tilrettelagt med udgangspunkt i disse forhold. Eux-koordinatorens arbejde kan opdeles i fem trin:

Trin 1: Eux-koordinatoren skaber overblik over samtlige skoleperioders længde på samtlige uddannelser de næste tre-fire år, samt hvor mange timer eleverne skal have inden for hvert fag.

Trin 2: Eux-koordinatoren skaber overblik over antallet af elever, som skal indkaldes i hver skoleperiode på hver uddannelse. Eux-koordinatoren skaber overblik over, hvor mange timer eleverne skal have i de forskellige fag ifølge deres bekendtgørelser. Denne information bruges til at finde ud af, hvor mange undervisningshold der skal oprettes inden for hvert gymnasialt fag.

Trin 3: Alle elever indkaldes til skoleforløbsstart på samme tid uanset uddannelse på H1, H2 og H3, men ikke på H4, hvis uddannelsen har fire skoleforløb. Al undervisning i gymnasiale fag afholdes i samme periode, således at alle eleverne når igennem det gymnasiale stof, inden eksaminerne udtrækkes.

Trin 4: Elevernes skema tilrettelægges således, at de nogle dage har undervisning i gymnasiale fag, mens de andre dage har undervisning i de erhvervsrettede fag. Til gengæld får eleverne mulighed for at følge de erhvervsrettede fag i hele uger, efter eksaminerne er udtrækket.

Trin 5: Der oprettes et specifikt eudfaghold for eux-elever inden for hver uddannelse, hvor elever samlæses på tværs af årgange. Undervisningen gennemføres kun de dage, hvor eleverne ikke har undervisning i gymnasiale fag. Dette sikrer, at eleverne får mere sammenhængende undervisning.

→ Forsættelse

Skolens skemalægning før og nu

Før	Uge 1	Uge 2	Uge 3	Uge 4	Uge 5	Uge 6	Uge 7	Uge 8
Udd 1	x	x	x	x	x			
Udd 2			x	x	x	x	x	x
Udd 3			x	x	x	x		

Skolens nye model	Uge 1	Uge 2	Uge 3	Uge 4	Uge 5	Uge 6	Uge 7	Uge 8
Udd 1	x	x	x	x	x			
Udd 2	x	x	x	x	x	x		
Udd 3	x	x	x	x				

De farvede felter viser de uger, hvor eleverne har mulighed for at have undervisning samtidig. Med den nye model er det muligt at have eleverne samlet i en længere periode, hvilket giver mere tid til at gennemføre undervisningen inden eksamen udtrækkes.

Eksamen
udtrækkes i
dette eksempel
i uge 5

UDBYTTE

Eud-koordinatoren fortæller, at den nye organisering medvirker til, at det er muligt at samlæse elever på tværs af uddannelser i de gymnasiale fag, samtidig med at eleverne får bedre tid til at nå de faglige mål i de gymnasiale fag. Det letter desuden det administrative arbejde, idet alle elever skal indkaldes samtidig. Ifølge eux-koordinatoren betyder den nye organisering desuden, at undervisningen bliver mindre kompakt, da den kan afvikles over en længere periode. Dette giver eleverne mere overskud og bedre indlæring.

Ifølge eux-koordinatoren er der også gode erfaringer med at samlæse elever på tværs af årgange i eud-undervisning. Det bidrager blandt andet til, at de nystartede elever får fornemmelse for progressionen i faget. Eux-koordinatoren vurderer desuden, at eleverne har lettere ved at etablere en eux-identitet, når de til daglig arbejder sammen med andre eux'ere også i eud-undervisningen.

HVAD KRÆVER DET

Denne organisering kræver ikke nogen yderligere økonomiske ressourcer. Det er dog vigtigt, at skemalægningen varetages af én eller flere personer med et overblik over alle uddannelsernes krav og regler (både på gymnasialt niveau og eud-niveau). Samlæsning af elever i eud-undervisningen kræver desuden et markant øget fokus på undervisningsdifferentiering. I gymnasieundervisningen kræver det, at der planlægges forløb, som giver lærerne mulighed for at målrette undervisningen til elever på flere forskellige erhvervsuddannelser i samme klasselokale.

! Modellen giver mulighed for at samlæse elever på tværs af uddannelser. Det giver eleverne bedre tid til de gymnasiale fag og mindre administrativt arbejde.

> TEMA 3 <

Eux-koordinatorens rolle

Koordineringen af eux er organiseret forskelligt skolerne imellem. På nogle skoler er det uddannelseslederne, der står for den overordnede koordinering af eux, mens andre skoler har ansat en særskilt eux-koordinator. Eux-koordinatoren har ikke nødvendigvis ledelsesansvar, men står for koordineringen af eux på tværs af erhvervsuddannelse og den gymnasiale undervisning.

Skolernes arbejde med eux-koordinatorens rolle

En del af de skoler, der har deltaget i udviklingsforløbet, har valgt at ansætte en eller flere eux-koordinatore til at stå for den daglige koordinering. Nogle skoler havde gjort dette på forhånd, og andre skoler indsatser i udviklingsforløbet har specifikt handlet om at etablere en eux-koordinator. Eux-koordinatorens rolle og arbejdsopgaver er forskellige fra skole til skole, men der er dog en række forhold, som flere eux-koordinatore på tværs af skolerne i udviklingsforløbet peger på som afgørende for, at de kan lykkes med deres arbejdsopgaver.

Eux-koordinatoren er et bindeled mellem eud og gymnasiet

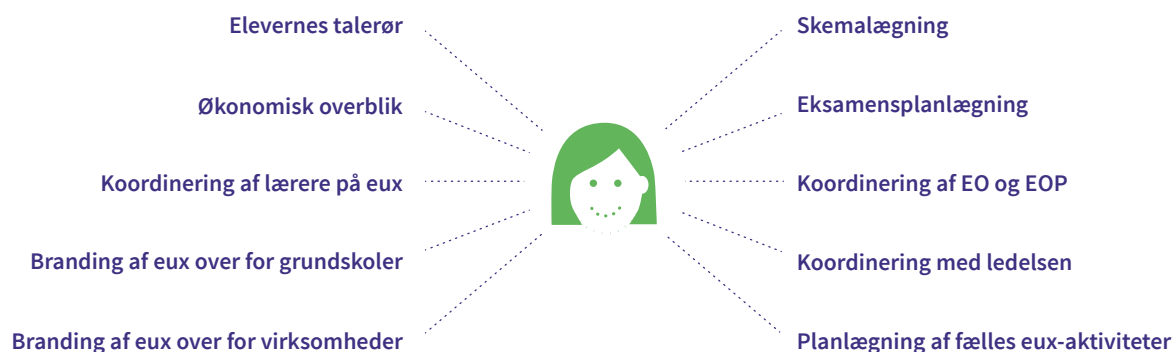
En vigtig opgave for eux-koordinatoren er at have føling med og forståelse for både eud-delen og gymnasiedelen af elevernes forløb. Det fremhæver eux-koordinatore på tværs af skolerne i udviklingsforløbet. Det handler blandt andet om at have viden om forskellige bekendtgørelser, have indblik i forskellige undervisningsformer, skemalægning og arbejdsgange og have kendskab til de lærere, som underviser eux-elever.

Eux-koordinatoren står for at koordinere undervisningen, opbygge gode relationer mellem eud- og gymnasielærerne og skabe rammer for samarbejde mellem lærerne. Dermed har eux-koordinatoren en central position på skolerne i forhold til at understøtte skabelsen af faglig synergi og sammenhæng. Dette tema hænger sammen med tema 2, da eux-koordinatoren er en del af den daglige koordinering af eux. I dette tema indgår kun erfaringer fra tekniske skoler.

Eux-koordinatoren har brug for viden om de to dele for at kunne koordinere samarbejde mellem gymnasielærere og eud-lærere. Både i forhold til at skabe indholdsmæssig sammenhæng i elevernes forløb og i forhold til at sørge for den praktiske tilrettelæggelse af forløbene.

Eksempler på eux-koordinatorens opgaver

Eux-koordinatorene står ofte for at afholde møder for både eud- og gymnasielærere, hvor formålet kan være, at lærerne skal få et bedre kendskab til hinanden og hinandens fag. Disse møder kan føre til, at lærerne kan henvise til hinandens undervisning, såfremt de finder ud af, at de underviser i de samme emner både i den erhvervsrettede undervisning og i gymnasieundervisningen. Det kan også føre til, at lærerne får drøftet, hvilke begreber de bruger i undervisningen, og de får mulighed for at ensrette deres begreber, så eleverne oplever, at de faglige temaer bliver præsenteret på den samme måde (ovenstående pointer berøres også under tema 1 og 4). De fælles møder og kendskabet til hinanden kan også bruges i forbindelse med udvikling af erhvervsområdet (se nærmere under tema 5), som eux-koordinatoren også understøtter på nogle af skolerne.

Eux-koordinatorene opbygger gode relationer til gymnasie-lærere og eud-lærere på forskellige måder. Det kan være ved at tage sig tid til at gå ud og snakke med lærerne i værkstedet og læse bekendtgørelserne for både de gymnasiale fag og de erhvervsrettede fag. Det kan også være ved at overveje, hvordan det er bedst at henvende sig til en bestemt lærer-gruppe. En eux-koordinator – som også er gymnasielærer – fortæller her, hvorfor hun foretrækker at møde personligt op, hvis der er et problem, der skal løses:

” Jeg sendte ikke mails, jeg troppede op personligt. Hvis der var den mindste ting, så stod jeg ovre på den afdeling og bankede på døren. Så lærte de mig stille og roligt at kende. Jeg ringer også altid, mails sender jeg mest for at opsummere, hvad vi har talt om ansigt til ansigt. Det tager lang tid at gøre det på den måde, men den eneste måde at nedbryde de her fordomme [om akademikere] på, er ved at vise, at jeg ikke er de fordomme værd.

Eux-koordinator, teknisk eux

Eux-koordinatorene kender eleverne

De eux-koordinatore, som har deltaget i udviklingsforløbet, underviser alle ved siden af deres koordinatørarbejde.

De fremhæver, at det er vigtigt, fordi det giver dem mulighed for at kende eux-eleverne og få indblik i, hvilke udfordringer de møder i dagligdagen. Der er eksempler på, at eux-koordinatorene ser sig selv som elevernes talerør, fordi eleverne kan gå til dem, hvis de oplever udfordringer med deres forløb. Og så har eux-koordinatoren mulighed for at tage elevernes input med videre til ledelsen. Disse eux-koordinatore fremhæver, at deres dør står åben, og at de opfordrer eleverne til at kigge forbi og tale om deres forløb.

Eux-koordinatore uden ledelsesansvar har brug for tæt dialog med ledelsen

Eux-koordinatorene fremhæver, at det er et dilemma, at de har ansvaret for at koordinere samarbejdet mellem mange forskellige lærere og samtidig ikke har noget formelt ledelsesansvar. De oplever det som hæmmende, at de ofte er nødt til at gå til ledelsen for at få grønt lys til en beslutning, som de føler sig klar til at træffe. Samtidig oplever koordinatorene også, at det ofte er dem, som har mest viden om, hvordan eux er organiseret, og hvilke behov eux-eleverne har. Derfor har eux-koordinatorene også en vigtig rolle at spille i forhold til at give ledelsen de informationer, der er relevante for at træffe beslutninger om eux.

En god dialog mellem eux-koordinatoren og ledelsen er derfor en forudsætning for eux-koordinatorens arbejde. Eux-koordinatoren har brug for en forståelse fra lederen omkring, at han eller hun har behov for at arbejde selvstændigt og have råderum til at træffe mindre beslutninger selv. Samtidig skal der også være mulighed for at få sparring fra ledelsen, hvis der opstår behov for det. Eux-koordinatoren er ofte den eneste på skolen med den jobfunktion, og derfor er det ofte ledelsen, der er den mest oplagte sparringspartner.

Gode råd til eux-koordinatoren

- 1 Lær fagene at kende:** Orienter dig i alle relevante bekendtgørelser og fagbeskrivelser. Tal derefter med lærerne/lederne om, hvordan disse konkret overføres til praksis hos dem.
- 2 Skab en god relation til lærere og uddannelsesledere:** Tag dialogen med lærerne og uddannelseslederne ansigt til ansigt. Bevæg dig fysisk ned i afdelingerne og vær tilgængelig for spørgsmål.
- 3 Etabler en tydelig ansvars- og rollefordeling mellem dig og din leder:** Få afklaret, hvad din leder forventer af dig, og hvor stort dit råderum er.
- 4 Vær sikker på, at du har et ledelsesmandat ved større beslutninger:** Orienter løbende din leder om dit arbejde (afhold fx ugentlige møder), og få vedkommende til at tage dialogen med andre ledere.
- 5 Overvej, hvem der skal overtage opgaven efter dig:** Skab gennemsigtige processer, så en anden kan overtage dine opgaver, hvis du skifter job eller bliver syg.

CASE FRA ROSKILDE TEKNISKE SKOLE OG SKJERN TEKNISKE SKOLE

Eux-koordinator-rollen på teknisk skole

HVAD HAR SKOLERNE GJORT

Eux-koordinatorrollen kan tage mange former. Herunder er to eksempler på, hvordan samme funktion varetages forskelligt på to tekniske skoler. På den ene skole er koordinatoren tilknyttet gymnasiedelen. På den anden skole er koordinatoren tilknyttet erhvervsskolen.

På Roskilde Tekniske Skole er eux-koordinatoren tilknyttet htx

Vedkommende er ansvarlig for koordinering af de gymnasiale fag på hovedforløbet på uddannelserne med eux-forløb. Ved siden af sin stilling som eux-koordinator underviser hun også i engelsk, er læse- og skrivevejleder og SPS-ansvarlig for ordblindeindsatsen.

Eux-koordinatoren har ugentlige møder med rektoren fra htx-delen, hvor de drøfter behov og udfordringer på eux-forløbene. Rektoren er ansvarlig for at træffe beslutningerne baseret på indstilling fra eux-koordinatoren og efter en fælles diskussion. Eux-koordinatoren er ansvarlig for at føre beslutningerne ud i livet. Når der skal koordineres med de erhvervsrettede fag, har eux-koordinatoren møder med enten uddannelsesledere eller faglærere på erhvervsskolen, individuelt eller i grupper afhængigt af formålet. Dette sker blandt andet i forbindelse med udvikling af erhvervsområdeforløbene, hvor både htx- og eud-lærernes tid inddrages til de tværfaglige forløb.

Ifølge eux-koordinatoren er det på denne konkrete skole en fordel at ansætte en eux-koordinator med tilknytning til gymnasiedelen. De gymnasiale fag er det fælles udgangspunkt for tilrettelæggelsen på tværs af uddannelserne. Skolen udbyder mange uddannelser med eux og har lav elevvolumen på de enkelte uddannelser på hovedforløbet, så derfor har skolen valgt at samle elever med forskellige erhvervsuddannelser på de gymnasiale fag. Derudover har vedkommende viden om og erfaring med, hvordan gymnasiefag afvikles fx helt konkret eksamensreglerne.

På Skjern Tekniske Skole er eux-koordinatoren tilknyttet erhvervsskolen

Udover at være teamleder på eux underviser vedkommende også på eux-forløbene. Hendes opgave er at have kendskab og kontakt til både eud-lærere og gymnasielærere på både hoved- og grundforløbene på eux. Hun har blandt andet været med til at arrangere synergimøder for gymnasie- og eud-lærerne, som har haft til formål at give lærerne et øget kendskab til hinandens fag og styrke motivationen til at samarbejde.

Eux-koordinatoren er derudover ansvarlig for at skabe opmærksomhed om eux både internt på skolen (blandt ledere og lærere) og udadtil (folkeskoler, UU-vejledere og virksomheder). Hun er kontaktperson for de virksomheder, som

er interesserede i at ansætte en eux-elev, og hun er også elevernes talerør over for lærerne og ledelsen.

Ledelsen involveres i forbindelse med store økonomiske – eller personale-mæssige – beslutninger, men derudover kører eux som en selvstændig enhed, og eux-koordinatoren har relativt meget frihed.

Eux-koordinatoren kan ikke afgrænses til kun den ene del af uddannelsen

En tværgående pointe fra de to skoler er, at uanset hvor eux-koordinatoren er forankret – om det er på gymnasiedelen eller den erhvervsfaglige del – vil koordinatoren altid være nødt til at bevæge sig ind på begge domæner. Det er fx ikke muligt at skabe sammenhængende eux-forløb, hvis koordinatoren kun har beføjelser til at ændre i lærernes undervisning på den ene del af uddannelsen. Derfor har eux-koordinatorene på begge skoler fokus på at danne relationer blandt ledere og lærere på begge dele af uddannelsen.

HVAD KRÆVER DET?

Skolen vurderer, at denne type indsats kan være ressourcekrævende, hvis skolen vælger, at det er en lærer, der skal være eux-koordinator. Læreren skal desuden frikøbes for at få tid til at varetage koordinatortopgaverne.

CASE FRA SOSU SKIVE THISTED VIBORG

Samarbejde mellem to eux-koordinatorer

HVAD HAR SKOLERNE GJORT

På SOSU-skolen er eux-forløbene tilrettelagt således, at gymnasielærerne lånes fra et nærliggende gymnasium. Tilrettelæggelsen af forløbene sker i et samarbejde mellem to eux-koordinatorer, som er ansat på hhv. SOSU-skolen og gymnasiet. Begge koordinatorer varetager også undervisning.

De to koordinatorer samarbejder om at skabe et sammenhængende eux-forløb for eleverne. Deres opgaver består blandt andet i at afholde fælles møder for lærerne på gymnasiet og SOSU-skolen. Formålet med disse møder er at skabe synergi på tværs af fag. De er også involveret i arbejdet med at udvikle erhvervsområdet.

Eux-koordinatorernes samarbejde består desuden i at drøfte eux-eleverne med henblik på at danne et helhedsbillede af elevernes trivsel og faglige udvikling. Såfremt de identificerer elever med særlige behov eller udfordringer, kan de igangsætte en fælles indsats målrettet disse elever.

Ifølge eux-koordinatorerne har de fået meget frie rammer fra ledelserne på deres skoler. De er et langt stykke ad vejen selv med til at definere deres funktion, ligesom de har mulighed for at afholde det antal møder, de finder nødvendigt.

HVAD KRÆVER DET?

Skolens vurdering er, at denne type indsats kan være ressourcekrævende, da skolerne skal frikøbe lærere, så de kan varetage koordinatoropgaverne. Der skal også afsættes midler til, at eux-koordinatorerne kan afholde møder med hinanden.

! De to koordinatorer samarbejder om at skabe et sammenhængende eux-forløb for eleverne. Deres opgaver består blandt andet i at afholde fælles møder for lærerne på gymnasiet og SOSU-skolen.

> TEMA 4 <

Tværfaglig relations- opbygning og samarbejde mellem lærerne

Relationsopbygning mellem gymnasielærere og eud-lærere er en vigtig forudsætning for faglig synergi på eux-forløbene. Gode relationer og kendskab på tværs af faggrupper medvirker nemlig til, at lærerne kan opbygge en gensidig tillid, som er vigtig for et godt samarbejde¹⁴.

¹⁴ EVA (2016). *Teamsamarbejde bandt undervisere på erhvervsuddannelserne*.

Dette tema hænger tæt sammen med tema 2, da ledelses-
mæssig rammesætning er vigtig for, at der er tid og mulighed
for tværfaglig relationsopbygning.

Erfaringer fra udviklingsforløbet viser, at det kan være en udfor-
dring for lærerne at etablere de nødvendige relationer til hin-
anden. En del af forklaringen på udfordringen er, at lærerne fra
hhv. gymnasiet og eud ofte er fordelt på forskellige afdelinger
og matrikler og derfor ikke nødvendigvis mødes i dagligdagen.

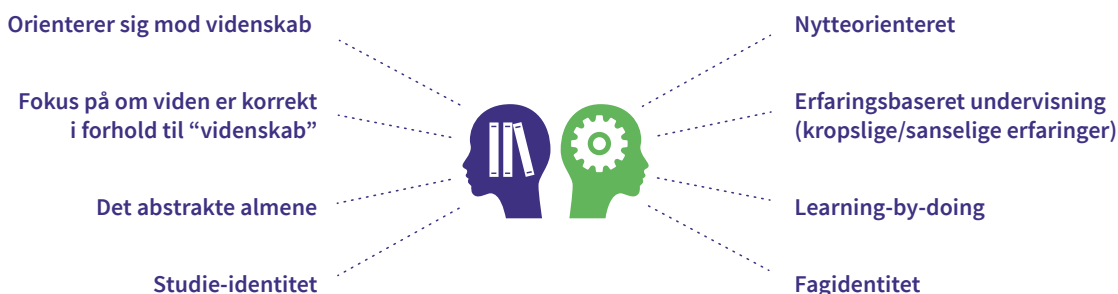
En anden del af forklaringen er, at de to lærergrupper kan have
forskellige tilgange til undervisning, pædagogik og didaktik, og
at de forskellige tilgange kan blive en barriere for samarbejdet.

Ifølge erhvervsuddannelsesforsker Christian Helms
Jørgensen¹⁵ kan lærerne fra hhv. gymnasieområdet og det
erhvervsfaglige område generelt siges at undervise ud fra
to forskellige logikker: en uddannelseslogik og en arbejds-
markedslogik¹⁶.

Ifølge den opdeling kan eud-lærere siges, at undervise ud fra
en arbejdsmarkedslogik. Det betyder, at eud-lærere ofte tager
udgangspunkt i elevens fremtidige erhverv, når de underviser.
Undervisningen er praksis- og nytteorienteret og drevet
af elevens faglige interesse. Målet for undervisningen er,
at eleverne får kompetencer, som sætter dem i stand til
at få et job/praktikplads inden for deres valgte erhverv.
Gymnasielærere kan derimod siges at undervise ud fra en
uddannelseslogik. Når en gymnasielærer underviser, sker
det som regel ikke med et specifikt erhverv for øje. Læreren
orienterer sig i stedet nærmere mod videnskaben og det
abstrakte almene. Målet for undervisningen er, at eleverne
får studiekompetencer og almindelse.

Skolerne i udviklingsforløbet kan godt genkende de to logikker,
som Helms Jørgensen skitserer. På nogle skoler fortæller
ledere eller koordinatore, at de oplever, at lærerne kommer
fra forskellige "kulturer" eller forskellige "verdener", hvilket har
medført udfordringer og misforståelser i samarbejdet.

Uddannelseslogik vs arbejdsmarkedslogik

¹⁵ Christian Helms Jørgensen, professor MSO, Roskilde Universitet.

¹⁶ Ekspertinterview med Christian Helms Jørgensen. Modellen og beskrivelsen i teksten er en opsummering og fortolkning af Helms Jørgensens pointer i interviewet. Det er naturligvis en generalisering at opdele eud-lærere og gymnasielærere i to forskellige undervisningslogikker. Der kan sagtens være eksempler på eud-lærere, der underviser ud fra en uddannelseslogik og omvendt for gymnasielærere (og den samme lærer kan undervise ud fra forskellige logikker på forskellige tidspunkter afhængig af fag og formål med undervisningen). Generaliseringen tjener dog det formål at få sat fokus på nogle af de forskelle blandt eud-lærere og gymnasielærere, som skolerne oplever.

Skolernes arbejde med relationsopbygning og samarbejde mellem lærerne

På tværs af skolerne i udviklingsforløbet har der været fokus på at styrke relationen og samarbejdet mellem gymnasielærere og eud-lærere. Ledere og lærere fortæller om en række initiativer, som alle har haft til formål at skabe en bedre relation og et bedre samarbejde mellem lærergrupperne. På tekniske skoler har det især handlet om, at eud-lærere og gymnasielærere på grund- og hovedforløb skulle få et bedre kendskab til hinanden og hinandens fagligheder. På merkantile skoler har det især handlet om, at lærere, som underviser på det studiekompetencegivende forløb, får indblik i hinandens undervisning med henblik på øget samarbejde og koordinering.

Fælles fysiske rammer understøtter relationsopbygning mellem lærergrupperne

En del af relationsopbygningen handler om, at lærerne skal have mulighed for at møde hinanden og lære hinanden at kende. Flere skoler i udviklingsforløbene har derfor arbejdet med indsatser, som skal skabe et rum for dette møde. Etablering af fælles forberedelsesrum eller en fælles frokoststue for gymnasielærere og eud-lærere har fx bidraget til at styrke samarbejdet på flere måder. Dels bidrager disse fysiske rum til, at lærerne lærer hinanden at kende på tværs, dels giver nærheden øgede muligheder for dialog og vidensdeling i uformelle rammer.

” Jeg synes, det skal prioriteres højt, at man rent faktisk kan mødes og have fællesskaber. I den optimale verden var der jo det der mix-lærerværelse, hvor man rent faktisk mødtes. Det er svært at vise eleverne et fællesskab, som man ikke selv har. Det er jo det, de køber, når de melder sig ind [på eux].

Eud-lærer, teknisk eux

Fælles sociale aktiviteter skaber relationer på tværs

Fælles faglige og sociale aktiviteter er et andet brugbart greb til at skabe rammer for relationsopbygning mellem lærergrupperne på eux-forløbene.

Undervejs i udviklingsforløbet har nogle skoler afholdt særlige pædagogiske dage eller seminarer for de gymnasielærere og eud-lærere, som underviser på eux-forløbene. Formålet med disse aktiviteter har dels været at arbejde med eux-forløbenes faglige indhold, dels at skabe rammer for, at lærerne lærer hinanden at kende på et personligt niveau. På én skole valgte man fx at afholde et todages seminar, hvor lærerne skulle overnatte på et conferencecenter. Dette gav anledning til socialt samvær om aftenen.

” Det [at skabe en grundlæggende tværfaglig synergi på eux] handler meget om at få lærerne, der er involveret på holdene, sat sammen og få dem til at lære hinanden at kende. At de har så lang tid sammen, at de også kan komme ind på hinanden og finde ud af, hvilke mål de har med deres undervisning. Man skal prioritere denne del, selvom der ikke nødvendigvis kommer konkret forberedelse eller undervisning ud af det i første omgang.

Leder, teknisk eux

Erfaringen fra disse indsatser er, at samarbejdet mellem lærerne fra de forskellige grupper bliver lettere, når de kender hinanden. Det er fx blevet lettere for den enkelte lærer at sende en mail eller ringe op til en lærer fra en anden matrikel. Skolerne vurderer således, at det er en god investering at have fokus på lærernes sociale relationer – også selvom det faglige udbytte i første omgang er begrænset.

Forståelse for hinandens forskellige rammevilkår kan styrke relationsopbygningen

Manglende indblik i hinandens rammevilkår er en af de store hindringer for at skabe faglig synergi i den daglige undervisning – især på tekniske skoler. Gymnasielærere og eud-lærere arbejder under forskellige rammevilkår, hvilket kan give anledning til frustration og misforståelser i samarbejdet og relationsopbygningen lærerne imellem. De har bl.a. forskellige bekendtgørelser, arbejdstidsaftaler og forberedelsestid, som giver lærerne forskellige forudsætninger for at indgå i et samarbejde om fx udvikling og gennemførelse af fælles undervisningsforløb eller projekter. Skolerne i udviklingsforløbet har ligeledes oplevet, at disse forskellige rammer har været en barriere for samarbejdet. Nogle af dem har derfor valgt at arbejde specifikt med aktiviteter målrettet disse udfordringer.

En skole valgte at afprøve en indsats, hvor eux-koordinatoren præsenterede de forskellige regler og bekendtgørelser på et fælles møde for gymnasielærere og eud-lærere. På en anden skole afprøvede de en model, hvor lærerne fik til opgave at læse hinandens bekendtgørelser for at få indblik i, hvad eleverne skal igennem i det andet fag. Erfaringer fra indsatserne var, at lærerne fik en bedre forståelse for hinandens rammevilkår og undervisningsindhold, hvilket gav bedre afsæt for det efterfølgende samarbejde.

Når lærerne har indblik i hinandens fag og undervisning, kan den tværfaglige synergi styrkes

Faglig synergi mellem fag forudsætter, at lærerne har et indblik i, hvilket fagligt indhold der indgår i andre fag end dem, de selv underviser i. Skolerne har primært arbejdet med tre typer af indsatser, som skal give lærerne indblik i hinandens fag:

1. Visualisering af fagenes indhold

Nogle skoler arbejder med at visualisere indholdet i fagene, så andre lærere kan få en forståelse af indholdet og bruge dele af indholdet i egen undervisning. Et eksempel på dette kommer fra en teknisk skole, hvor eux-koordinatoren i samarbejde med lærerne fra de forskellige fag udarbejdede en liste med temaer, som kan gå på tværs af fag. Formålet var blandt andet at få øje på nogle af de steder, hvor de faglige mål fra gymnasiebekendtgørelsen kan indgå i den erhvervsfaglige undervisning. Et andet eksempel på en indsats, som har til formål at visualisere indholdet af undervisningen, kommer fra en merkantil skole. Her har de udarbejdet en stor fælles planche, som lærerne har skrevet indholdet i deres fag op på. Formålet med planchen er at give lærerne overblik over undervisningen på tværs af elevernes uddannelse og dermed muliggøre en dialog om synergiskabende aktiviteter (fx et fælles tema, henvisning til hinandens undervisning mv.). (se case på side 30-31).

2. Observation af hinandens undervisning

På en teknisk skole har de gode erfaringer med, at lærerne får et indblik i hinandens forskellige fag og tilgange til undervisning ved, at lærerne observerer hinandens undervisning. Når de gør det, får de ikke blot et indblik i det faglige indhold i undervisningen, men også et indblik i, hvordan de hver især strukturer undervisningen og pædagogisk håndterer elevgruppen. Erfaringerne viser, at det giver lærerne en bedre forståelse for hinandens fagligheder. Samtidig får lærerne etableret en relation til hinanden, så det bliver lettere at kommunikere om fx indhold i undervisningen eller om elevernes trivsel og progression. Erfaringerne viser desuden, at det giver lærerne en bedre forståelse af deres elevers perspektiver og forudsætninger, at de er til stede i andres undervisning, end når de kun har dem i deres eget fag. (se case på side 32).

3. Fælles faglige planlægningsmøder

På tværs af skolerne er der en række erfaringer med at afholde fælles planlægningsmøder for både gymnasielærerne og eud-lærerne. På møderne har skolerne afsat tid til, at lærerne hver især kan fortælle om deres fag/undervisning. Erfaringen fra disse planlægningsmøder er, at lærerne får øjnene op for overlap mellem de forskellige fag, som kan give anledning til et tværfagligt samarbejde. Skolerne påpeger, at det er vigtigt, at planlægningsmøder placeres forud for skemalægningen, så der er plads til at tilrettelægge skoleåret med udgangspunkt i synergiskabende aktiviteter (gennemgående temaer, projekter, fælles sociale aktiviteter mv.).

Gode råd til arbejdet med tværfaglig relationsopbygning og samarbejde

- 1 Start på ledelsesniveauet:** Start med at styrke relationen og samarbejdet mellem ledelsen på gymnasiet og ledelsen på eud, så de kan blive enige om en fælles ramme og retning for lærernes samarbejde om eux-forløbene.
- 2 Sæt ord på forskelle og ligheder:** Start en dialog om, hvilke rammevilkår og logikker som er styrende for hhv. gymnasielærerne og eud-lærernes undervisning. Få lærerne til at observere hinandens undervisning. Afsæt tid til, at de kan fortælle hinanden om deres praksis, faglighed og rammevilkår m.m.
- 3 Skab fysiske rammer for relationsopbygning mellem lærergrupperne:** Hvis muligt, er det en god ide at oprette fælles forberedelsesrum, frokosttrum eller lign. for gymnasie- og eud-lærerne.
- 4 Arranger fælles faglige eller sociale aktiviteter:** Giv lærerne mulighed for at lære hinanden at kende personligt og koordinere internt på fælles planlægningsmøder, seminarer eller lignende.
- 5 Husk, at relationsopbygning tager tid:** Hav løbende fokus på dette, så lærernes relationer fastholdes og udvikles over tid.

CASE FRA HERNINGSHOLM ERHVERVSSKOLE (MERKANTIL EUX)

Planche over indholdet i den daglige undervisning

BAGGRUND

Skolen ønsker at skabe øget samarbejde mellem lærerne på det studiekompetencegivende forløb. Samarbejdet var tidligere udfordret af et manglende kendskab til indholdet i hinandens fag. De ønsker derfor at skabe et værktøj, som kan hjælpe lærerne til at få overblik over samtlige fag.

INDSATS

Skolen udformer en planche med beskrivelser af det faglige indhold i hvert enkelt fag. Helt konkret får hver lærer til at opgave at placere post-it-sedler på planchen. Hver post-it angiver, hvilket forløb de har, hvornår forløbet ligger, og hvad eleverne helt konkret skal undervises i. Skolen får derefter en mediegrafiker fra skolen til at lave planchen.

Uddannelseslederen fungerer som tovholder. Hun har blandt andet indkaldt til møder og bidraget med input og ideer undervejs.

Tanken med planchen er, at lærerne kan bruge den til at planlægge tværgående undervisning. Hvis to lærere opdager, at de underviser i noget, som minder om hinanden eller relaterer sig til hinanden, kan de etablere et samarbejde på tværs. Planchen skal også bruges til, at lærerne får mere viden om hinandens fag, så de fx kan referere til hinandens undervisning og dermed skabe sammenhæng. Planchen opdateres løbende af lærerne selv.

UDBYTTE

Indsatsen har ifølge uddannelseslederen bidraget til, at der er kommet synlighed om, hvad de forskellige lærere foretager sig i deres fag. Dette har igangsat en dialog mellem lærerne. Lærerne oplever ligeledes, at de nogle gange kan spare lidt tid i forbindelse med planlægningen af undervisningen, fordi planchen giver overblik over, hvad eleverne allerede er blevet undervist i. Planchen har desuden været meget brugbar i forbindelse med planlægningen af erhvervsområdet (EO), da den har visualiseret, hvor der er overlap mellem fagene. Planchen har også hjulpet lærerne til at koordinere de skriftlige opgaver i et forsøg på at sprede elevernes afleveringer mest muligt ud henover skoleåret.

HVAD KRÆVER DET

Skolens erfaring peger på, at indsatsen kræver, at der afsættes tid til et fælles møde, hvor planchen udarbejdes. Derudover bør der afsættes tid løbende i skoleåret, hvor planchen kan opdateres og drøftes – fx på fælles møder.

Skolens råd til udformning af planche

- Overvej timingen for øvelsen. Der skal være tid til at ændre på undervisningen.
- Få indledningsvis alle lærere til at orientere sig i, hvad de (sådan cirka) skal gennemgå i deres fag det næste halvår. Bemærk, at der skal være plads til ændringer.
- Afsæt tid til, at lærerne kan udarbejde planchen i fællesskab – gerne på et møde faciliteret af ledelsen.
- Beslut på forhånd, hvilken farve post-its der bruges til hhv. forløb og opgaver.
- Når lærerne udfylder deres post-its, skal de være konkrete i forhold til det faglige indhold, fx centrale begreber, modeller, fokus-punkter og emner. Det er ikke nok at skrive fx ”kapitel 7”.

” Det var pga. planchen, at ham, der underviser i afsætning, kommer og siger til mig: 'Jeg kan se, at du skal køre det her forløb. Jeg har noget, der minder meget om det. Kan vi ikke lige lave noget samarbejde?' Jeg vidste jo intet om afsætning, eksempelvis.

Lærer, merkantil eux

Planchen

OVERSIGT OVER SAMLET PENSUM FOR STUK ÅR	Fag	Januar			Februar			Marts			April			Maj			Juni		
		Primo	Medio	Ultimo	Primo	Medio	Ultimo	Primo	Medio	Ultimo	Primo	Medio	Ultimo	Primo	Medio	Ultimo	Primo	Medio	Ultimo
	Dansk A																		
																			
	Afsætning B																		
	Virksomheds- økonomi B																		
	Engelsk B																		
																			
	Informations- teknologi B																		
	Samfundsfag B																		
	Erhvervsret C																		

CASE FRA HERNINGSHOLM ERHVERVSSKOLE (TEKNISK EUX)

Observation af hinandens undervisning

BAGGRUND

Skolen har oplevet, at htx-afdelingen og eud-afdelingen er præget af silo-tænkning. Det vil sige, at der mangler dialog mellem lærerne på de to afdelinger, hvilket medfører, at der er en skarp opdeling i elevernes eux-forløb. Skolen har et ønske om, at der skal opstå mere synergi i undervisningen mellem de forskellige fag og et stærkere samarbejde mellem htx-lærere og eud-lærere.

INDSATS

Indsatsen går ud på, at to lærere fra htx skal observere undervisningen i nogle udvalgte erhvervsrettede fag på GF2. En kemilærer observerer undervisningen af eux-elever på snedkeruddannelsen, og en matematiklærer observerer undervisningen af eux-elever på industriteknikeruddannelsen. Helt konkret observerer de to htx-lærere undervisningen ad flere omgange i løbet af en uge.

De respektive eud-lærere og htx-lærere har afholdt et formøde, hvor de har drøftet undervisningsindhold og aftalt, hvornår det giver mening, at htx-læreren observerer undervisningen. De har sammen fundet et tidspunkt, hvor der er et tematisk overlap mellem gymnasieundervisningen og eud-undervisningen. Uddannelseslederen har sørget for at frigive tid til htx-læreren samt kommunikeret med uddannelseslederen på eud om at frigive tid til eud-læreren.

Under observationerne holder htx-lærerne øje med, om de kan se overlap med egen undervisning, og får input til, hvordan htx-undervisningen til tider kan suppleres med eksempler fra undervisningen på eud. Samtidig har de observeret eud-lærerens rammesætning af undervisningen og elevernes hverdag i værkstedet.

UDBYTTE

Både uddannelsesleder, htx-lærere og eud-lærere vurderer, at de har fået et stort udbytte af indsatsen. Htx-lærerne fortæller, at de både har fået indblik i eud-lærerens pædagogiske rammesætning af undervisningen og det faglige indhold. Htx-lærerne fremhæver, at de har fået inspiration til, hvordan de kan bruge eksempler fra den erhvervsfaglige undervisning til at illustrere teoretisk viden i gymnasieundervisningen. Matematiklæreren har efterfølgende gjort det til en del af elevernes projekt-opgave, at de skal tage udgangspunkt i et emne fra deres undervisning i værkstedet.

Htx-lærerne oplever, at de er kommet til at kende eleverne bedre ved at få et indblik i deres hverdag i værkstedet og har fået en bedre forståelse for, hvad det vil sige at være eux-elev i hverdagen. Begge lærergrupper fortæller også, at de er kommet til at kende hinanden bedre, og at de efterfølgende har haft øget dialog om eleverne.

Skolens råd til at igangsætte observation af undervisning

- Det er vigtigt, at ledelsen på begge afdelinger kan se, at observationerne kan bidrage til noget positivt.
- Det er vigtigt, at observationen rammesættes tydeligt for alle involverede lærere. Formålet med observationen er ikke, at den observerende lærer skal bedømme den andens undervisning, men derimod at få input til synergi og samarbejde.
- Lad lærerne observere hinanden på skift, så begge lærere får mulighed for at observere hinandens undervisning.

HVAD KRÆVER DET?

Skolens erfaring peger på, at denne indsats kræver, at der afsættes tid til, at lærerne kan besøge hinandens undervisning. Derudover skal der afsættes timer til fælles forberedelse og opsamling på observationerne.

A photograph of three students in a workshop or lab setting. On the left, a young man in a brown polo shirt and jeans is leaning over a piece of equipment. In the center, a young woman with glasses and a black tank top is smiling. On the right, a young man in a white t-shirt and a black cap is also smiling. They are all looking at the equipment. The background shows a modern, industrial-style interior with a grid ceiling and various lab equipment.

TEMA 5

Tværfaglige projekter eller undervisningsforløb

Tværfaglige projekter og undervisningsforløb bidrager til, at eleverne får en oplevelse af sammenhæng på uddannelsen, og lærerne får øvelse i at se potentielle snitflader på tværs af fag og fagligheder.

Dette tema hænger tæt sammen de andre temaer i kataloget, men især tema 4, da gode relationer mellem gymnasielærere og eud-lærere er en forudsætning for et godt samarbejde om tværfaglige projekter og undervisningsforløb.

Temaet om tværfaglige projekter og undervisningsforløb er blevet særligt relevant med indførelsen af erhvervsområdeforløbene (EO) og erhvervsområdeprojektet (EOP) på eux-forløbene. Fra august 2018 er det således blevet en obligatorisk opgave for lærerne at udvikle og gennemføre forløb på tværs af de uddannelsesspecifikke fag og de gymnasiale fag.

Tværfaglige projekter kan fungere som et fælles tredje

Inden for forskningen er der tegn på, at faglig synergi kan opstå, hvis lærere med forskellige faglige baggrunde skal samarbejde om et projekt, som ligger uden for de enkeltes fag – det, som forskeren Andy Højholdt kalder et "fælles tredje"¹⁷. Det fælles tredje kan fx være en tværgående problemstilling, case, produkt eller lignende. Etablering af et fælles tredje medvirker til, at det er en fælles indsats for lærerne at indtænke forskellige faglige elementer, som spiller ind i problemstillingen. Når lærere skal indgå i et sådant samarbejde, vil det ofte medføre, at de skal gentænke dele af deres praksis eller undervisning og være villige til at se deres fag og faglighed på nye måder, hvilket kan være forbundet med usikkerhed¹⁸. Der er således nogle følelsesmæssige aspekter af samarbejdet, som man som lærer skal være forberedt på, og som man som leder eller eux-kordinator skal være opmærksom på og anerkende.

” Igennem vores tværfaglige projekt fik vi – lærerne imellem - snakket om nogle ting i vores undervisning, som vi ellers ikke ville have snakket om. Og det var fedt at se, hvor meget eleverne fik ud af det, og hvordan de koblete de forskellige fag.

Lærer, teknisk eux

¹⁷ Ekspertinterview med Andy Højholdt, lektor på Københavns Professionshøjskole.

¹⁸ Ekspertinterview med Andy Højholdt, lektor på Københavns Professionshøjskole.

Erhvervsområde (EO) og erhvervsområdeprojektet (EOP)

Erhvervsområderne (EO) er en række temabaserede forløb, som kombinerer elementer fra mindst to fag, og som tager udgangspunkt i en erhvervsrelevant problematik. Forløbene tilrettelægges af lærere fra mindst to fag og gennemføres enten på GF2 og hovedforløbet (tekniske forløb) eller på det studiekompetencegivende forløb (merkantile forløb).

Formålet med erhvervsområderne er, at eux-eleverne lærer at arbejde flerfagligt og problemorienteret med virkelighedsnære problemstillinger, der giver eleverne indsigt i fagenes indhold og forskellighed og bidrager til opbygningen af skriftlige kompetencer og generelle studiekompetencer hos eleverne. I erhvervsområdet arbejder eleverne med tværgående studiemetoder, der understøtter problem-baseret læring og samspil mellem teori og praksis, som både er relevant i erhvervsuddannelsen og afspejler arbejdsformer i de videregående uddannelser. Det er et krav, at de flerfaglige projektforsløb både skal omfatte gymnasiale fag og fag fra erhvervsuddannelsen af hensyn til at bidrage til sammenhæng og erhvervsrettet toning.

Timer til erhvervsområdeforløbene tages fra de fag, som indgår i forløbene. Derudover har skolerne mulighed for at supplere med timer fra en fælles timepulje på 80 timer.

Eleverne skriver afslutningsvis et erhvervsområdeprojekt (EOP), som tager afsæt i en uddannelsesrelevant problemstilling valgt af eleven. Der afholdes en mundtlig eksamen, som tager udgangspunkt i det skriftlige produkt.

Skolernes arbejde med tværfaglige projekter og undervisningsforløb

Flere skoler har valgt at bruge udviklingsforløbet til at udvikle erhvervsområdet. Det vil sige at nedenstående erfaringer kommer fra skolernes arbejde med det.

Klar plan giver gode rammer for udarbejdelse af tværfaglige projekter og forløb

Det er vigtigt med en klar plan for, hvordan lærerne skal gå til processen med at udvikle og planlægge tværfaglige projekter. Nedenfor skitseres en proces, som på tværs af skolerne ser ud til at fungere godt²¹. Processen kan opdeles i tre overordnede faser: en idefase, en indholdsfasen og en organiseringsfasen.

” Begynd med at have en ide om, hvilke uger forløbet skal være i, hvornår man tager kontakt til virksomhederne, hvornår underviserne skal i gang, og at sætte tid af til møder, så man er sikker på, at der er gode rammer for de undervisere, der skal arbejde med det.

Leder, merkantil eux

1. Idefasen

Udviklingen af tværfaglige forløb starter med en idefase. På den baggrund kan lærerne blive enige om en fælles case, problem, produkt eller tema, som eleverne skal arbejde med i projektet.

Skolerne påpeger, at det er vigtigt, at lærere fra alle de involverede fag kan se sig selv i det valgte emne. Det kan dog være en udfordring at nå til enighed på ét møde. Nogle skoler har derfor gode erfaringer med at dele idefasen op i to dele:

1. Først mødes lederen med udvalgte lærere for at udpege et eller to temaer, som kan danne rammen for projektarbejdet.
2. Dernæst præsenteres dette/disse temaer for resten af lærergruppen, som nu har mulighed for at bidrage til udviklingen af det endelige tema.

19 På de merkantile uddannelser er der krav om mindst to erhvervsområdeforløb, som gennemføres på det studiekompetencegivende forløb. På de tekniske eux-forløb er der krav om mindst to erhvervsområdeforløb.

20 *Vejledning til erhvervsområdet på de tekniske eux-forløb og vejledning til erhvervsområdet på de merkantile eux-forløb* (Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, 2019).

21 Den proces, som skolerne har gode erfaringer med at gennemføre, stemmer mere eller mindre overens med den proces, der skitseres i undervisningsmaterialet *Den røde tråd* (FastholdelsesTaskforce, Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, 2016). Den røde tråd blev præsenteret på midtvejsseminaret i udviklingsforløbet.

Skolerne erfarer, at denne opdeling af idefasen fungerer godt af flere årsager. Først og fremmest kan det være nemmere at blive enige om et tema i en mindre gruppe, end hvis alle lærere skal indgå i den indledende brainstorm. Derudover oplever skolerne, at lærerne har lettere ved at forholde sig til projektets formål, når de først bliver præsenteret for konkrete eksempler.

Hvis undervisningen/projektet foregår i samarbejde med en virksomhed, er det vigtigt at inddrage denne tidligt i processen. Erfaringerne fra de merkantile skoler, der har samarbejdet med en virksomhed som del af deres tværfaglige projekter, er nemlig, at det kan være en tidskrævende proces. Virksomhederne kan desuden have ønsker eller behov, som kræver tilretning af undervisningen/projektet.

2. Indholdsfasen

Efter emnet er fastlagt, opdeles lærerne i grupper på baggrund af de fag, som skal indgå i undervisningen/projektet. Lærerne har nu til opgave at beskrive de faglige mål, som kan indgå. Denne øvelse giver lærerteamet overblik over, om der er gennemgående/tværfaglige mål. Når der er enighed om, hvilke faglige mål der skal indgå fra de forskellige fag, kan lærerne beskrive konkret fagligt stof og indhold, som skal inddrages i undervisningen.

3. Organiseringsfasen

Når indholdet er på plads, skal lærerne i fællesskab blive enige om, hvordan undervisningen/projektet skal organiseres, herunder arbejdsfordelingen før, under og efter. Der kan fx være behov for bestilling af materialer, booking af lokaler eller koordinering med virksomheder. Derudover skal lærerne blive enige om, hvordan eleverne skal arbejde (individuelt, par, grupper), og hvordan elevernes afrapportering og evaluering skal foregå.

Nogle skoler i udviklingsforløbet har haft gode erfaringer med at udpege en tovholder, som kan være primus motor på planlægningen og opfølgningen af projektarbejdet. På en del skoler er det eux-koordinatoren, som har denne rolle. Derudover peger skolerne på, at lederne skal afsætte tid til, at lærerne kan mødes omkring udviklingen og planlægningen af projekterne.

Gode råd til arbejdet med tværfaglige projekter eller forløb:

- 1 **Start simpelt:** Start med at inddrage få fag i de tværfaglige projekter og tag udgangspunkt i et simpelt emne eller en overskuelig problemstilling.
- 2 **Hav rammerne på plads:** Få styr på regler, der er for fx erhvervsområdeforløbene, som lærerne skal være opmærksomme på forud for tilrettelæggelsen (krav til skriftligt produkt, virksomhedssamarbejde, timeforbrug mv.).
- 3 **Kom i gang med forberedelserne i god tid:** Lærerne har mange opgaver og har derfor brug for god tid til at udvikle og planlægge forløbene. Skal virksomheder indgå i projektet, er det en god ide at tage kontakt til dem i god tid.
- 4 **Vælg en tovholder:** Det kan være en god ide at udpege én person (fx leder, en lærer eller en eux-koordinator), som er ansvarlig for projektets fremdrift (fx indkalde til møder og samle op).
- 5 **Overvej omfanget af skriftlig kommunikation:** Mailkulturen kan variere fra faggruppe til faggruppe. Det kan derfor være relevant at minimere den skriftlige kommunikation og i stedet kommunikere med underviserne på telefon eller ansigt til ansigt.

CASE FRA EUC SJÆLLAND, TEKNISK SKOLE

Tværfagligt projekt om rust

BAGGRUND

Skolen skulle snart i gang med at udvikle erhvervsområdeforløb for deres elever på eux-forløbene. Skolen valgte derfor at udarbejde et pilotprojekt på første hovedforløb for at afprøve metoderne.

INDSATS

Skolen udvikler og afprøver et fælles projekt for elever på hovedforløb 1 på tværs af de erhvervsrettede fag og et grundfag. Fordi eleverne på skolen samlæses i de gymnasiale fag, vælger skolen at lave ét tema med udgangspunkt i faget kemi. Derudover indgår samtlige tekniske erhvervsuddannelser med eux-forløb, herunder tømrer-, elektriker-, smede- og automekaniker-uddannelsen.

Forberedelse:

Eux-koordinatoren er tovholder på projektet. I samarbejde med en skema-lægger sætter hun sig indledningsvis ind i reglerne for erhvervsområdeprojektet. Ledelsen på begge områder bliver involveret i projektet fra starten for at sikre et mandat i forhold til at allokere lærere på projektet.

Der bliver etableret en arbejdsgruppe bestående af eud-lærere, kemilæreren og eux-koordinatoren. Grundfaget kemi C bliver valgt som det gennemgående grundfag på gymnasialt niveau, som skal spille sammen med de forskellige erhvervsuddannelser. Arbejdsgruppen mødes på flere møder, hvor de snakker

om, hvilket tema de kan bruge til projektet. Det handler om at finde en fællesnævner, som alle fag kan se sig selv i. Efter en del overvejelser vælger de temaet "rust".

Udviklingen af det konkrete indhold og ansvarsdeling bliver derefter aftalt i mindre grupper. Hver lærer får til opgave at skrive de konkrete målpinde for sit fag i projektet.

Forløbet:

Projektet bliver gennemført i foråret 2019 og forløber over syv uger. Kemi indgår med syv timer, mens hvert af de erhvervsrettede fag indgår med tre timer. Eleverne får derudover fire timers fordybelsestid og fire individuelle puljetimer²². En dansklærer giver eleverne gode råd til, hvordan de skal skrive den afsluttende rapport.

Eleverne får til opgave at undersøge, hvilke processer der forløber, når metaller korroderer, samt at undersøge, hvor korrosion opstår, og hvordan det håndteres inden for deres erhvervsfagområde. Derudover skal eleverne undersøge, hvor meget jern der er i forskellige typer stål.

Projektet bliver udført i erhvervsfagsgrupper på maks. tre elever. Elever, som er alene i deres erhvervsfag, har mulighed for at danne grupper på tværs af uddannelser. Eleverne skal afslutningsvis aflevere en skriftlig rapport på ca.

fem sider samt afholde en 15 minutter lang fremlæggelse for hinanden om projektet, hvor både gymnasielæreren og eud-læreren er til stede. Lærerne evaluerer efterfølgende forløbet i fællesskab.

UDBYTTE

Lærerne oplever, at eleverne fik et stort udbytte af projektforsløbet. Dels var det brugbart for dem at få mulighed for at gå i dybden med et område, dels fik eleverne øjnene op for sammenhængen mellem fagene, fx ved at teori fra et fag kan bringes i spil i et andet. Der har efterfølgende været snak om, at GF2 elever måske skal have mulighed for at se elevernes oplæg næste gang, så de kan få en fornemmelse af den faglige udvikling på uddannelsen. Også lærerne fik udbytte af projektet. Lærerne oplever blandt andet, at de er blevet klogere på hinandens fag. De fortæller ligeledes, at projektet har motiveret dem til at arbejde på lignende måder fremadrettet.

HVAD KRÆVER DET

Skolens erfaring peger på, at indsatsen kræver, at der afsættes ekstra tid til, at lærerne kan udvikle, planlægge og evaluere forløbet. Der bør ligeledes afsættes tid til, at lærerne fra forskellige fag sammen kan observere elevernes afsluttende præsentation.

²² Individuelle puljetimer er individuelle puljetimer, som er en ny størrelse på eux, men som kendes fra htx. Timerne bruges primært til aktiviteter, som øger studiekompetencer og de skriftlige kompetencer.

CASE FRA INTERNATIONAL BUSINESS COLLEGE (IBC), MERKANTIL SKOLE

Erhvervsområdeforløb på merkantile eux-forløb

BAGGRUND

Skolen skal gennemføre første erhvervsområdeforløb i 2019. Skolen ønsker derfor at udvikle et forløb, som de kan afprøve og muligvis konceptualisere. De ønsker at udvikle et forløb, som både lærere og elever får et udbytte af. Målet er, at eleverne gennem arbejdet med virkelighedsnære problematikker oplever at lære mere. Derudover ønsker skolen at motivere lærerne til at arbejde tværfagligt på egen hånd. Det er også et mål, at eleverne får mere indsigt i deres erhvervsuddannelse.

INDSATSEN

Skolen udvikler to erhvervsområdeforløb for elever på hhv. kontoruddannelsen og handelsuddannelsen.

Forberedelse:

Forberedelserne starter i efteråret 2018. Her bliver der nedsat en arbejdsgruppe bestående af uddannelseslederen og udvalgte lærere. Gruppen holder nogle indledende møder, hvor man diskuterer formen på forløbet, og hvilken type virksomhed det vil være relevant at samarbejde med. De diskuterer også, hvilke fag der også skal være med i forløbet.

Lærerne fra de udvalgte fag sætter sig derefter sammen og fastlægger det konkrete indhold i forløbene. Uddannelseslederen påtager sig opgaven med at beskrive de endelige forløb.

Forløbene bliver udviklet i samarbejde med to virksomheder. Uddannelseslederen er ansvarlig for at tage den indledende kontakt til virksomhederne i samarbejde med skolens praktikcenter. Lærerne bliver derefter involveret i dialogen med virksomheden omkring den endelige problemformulering for forløbene. Virksomhederne bidrager også til udarbejdelsen af problemformuleringerne. Underviserne har også mulighed for sammen at vende kernestof og fagmål fra fagene samt rammerne for det tværfaglige forløb.

Forløbet:

Der bliver udviklet to forløb, som bliver gennemført over tre uger i foråret 2019. Afsætning og informatik indgår hver med seks moduler, mens kulturforståelse indgår med fem moduler. Forløbene bliver indledt med en introduktion til den videnskabelige basismodel, som er ny for eleverne. Eleverne bliver opdelt i grupper, bestemt af lærerne. Før eleverne går i gang med at arbejde med den fastlagte problemformulering, får de til opgave at lave en intern kontrakt med forventninger til hinanden og gruppesamarbejdet.

Eleverne arbejder i grupper med en afgrænset problemformulering, som er bestemt af lærerne. Eleverne skal afslutningsvis aflevere en skriftlig opgave på 10-12 sider og lave en præsentation for underviserne og en repræsentant for virksomheden.

Eleverne evaluerer forløbet i et spørgeskema og ved at optage en video, hvor de reflekterer over processen, fagernes samspil ift. løsning af opgaven og egne kompetencer i forhold til samarbejde og konfliktløsning. En del af feedbacken fra underviserne er formativ og består af fokuspunkter til EO2 for at sikre en faglige sammenhæng og progression for eleverne.

UDBYTTE

Evalueringerne viser, at eleverne generelt var glade for forløbene. De oplevede blandt andet, at forløbet var meningsfuldt, fordi det kunne bruges i praksis. Eleverne fik fx meget ud af at høre virksomhederne fortælle, hvordan elevernes arbejde kunne inddrages i virksomhedens praksis. Evalueringen viste dog også, at nogle elever syntes, at projektets tidsramme var for stram. Lærerne har efterfølgende overvejet, om der skal ændres i organiseringen af forløbene til næste gang.

HVAD KRÆVER DET

Indsatsen kræver, at der afsættes ekstra tid til, at lærerne kan udvikle, planlægge og evaluere forløbene. Ved involvering af virksomheder bør der afsættes yderligere tid til dialog og møder med disse. Det kan i denne forbindelse være en fordel at trække på ressourcer fra praktikcenteret.

Appendiks A

Baggrund for kataloget

Datagrundlaget for inspirationskataloget

Indholdet i inspirationskataloget er baseret på følgende datakilder:

Interview med ledere og lærere på ti af de deltagende skoler i udviklingsforløbet

Ud af de 16 deltagende skoler i udviklingsforløbet er der blevet foretaget interview med lærere og ledere på ti skoler. Skolerne er blevet udvalgt til interview, hvis deres indsatser er blevet vurderet som lovende. EVA har vurderet indsatserne som lovende, hvis skolerne selv har udtrykt, at de har fået et positivt udbytte af indsatsen og vælger at videreføre eller udvikle den. Samtidig er indsatserne blevet vurderet som lovende, hvis de tager fat i generelle problemstillinger, som gør sig gældende for flere skoler, og hvis de har et format, som er muligt for andre skoler at lade sig inspirere af.

Ledere og lærere er i interviewene blev spurgt om deres erfaringer med at gennemføre indsatserne, hvilket udbytte skolerne har fået ud af at gennemføre indsatserne, og hvilke barrierer de er stødt på i arbejdet med indsatserne. Både lærere og ledere er blevet bedt om at vurdere udbyttet for både lærere og ledere, men også for eleverne. Samtidig har interviewene berørt, hvilke udfordringer indsatserne har haft til formål at løse i forhold til faglig synergi i eux-forløb. Skolerne er primært blevet interviewet om deres indsatser i forbindelse med udviklingsforløbet, men gode erfaringer fra andre initiativer på skolerne er også berørt i interviewene og indgår derfor også i kataloget enkelte steder.

Viden fra sparringsbesøg

I løbet af udviklingsforløbet har EVA besøgt de deltagende skoler med henblik på at give dem sparring til at gennemføre deres indsatser. På baggrund af disse sparringsbesøg er der akkumuleret viden om skolernes udfordringer og indsatser, som også ligger til grund for inspirationskataloget.

Oplæg på seminarer

I udviklingsforløbet er der blevet gennemført to seminarer for skolerne: et opstartsseminar og et midtvejsseminar. På seminarerne har seks eksperter bidraget med oplæg om faglig synergi på forskellige måder. Det drejer sig om Andy Højholdt (Lektor, Københavns Professionshøjskole), Stina Elias Vrang (Adm. Direktør, DEA), Arnt Louw (Lektor, Center for Ungdomsforskning, AAU), Lene Worning (Konsulent, WOHA), Trine Juul Røttig (Konsulent, EDUnaut), Kristine Hecksher (Chefkonsulent, EVA). Pointer fra disse oplæg er inddraget i inspirationsmaterialet.

Forundersøgelse udarbejdet af EVA som opstart til udviklingsforløbet

Forundersøgelsen har bestået af 1) Interview med ledere på ti skoler med gode erfaringer med at organisere eux. De ti skoler har ikke deltaget i udviklingsforløbet. 2) Interview med fire eksperter: Andy Højholdt (lektor på Københavns Professionshøjskole), Cathrine Hasse (professor på Danmarks Pædagogiske Universitet), Christian Helms Jørgensen (professor MSO på Roskilde Universitet) og Karin Løvenskjold Svejgaard (Københavns Professionshøjskole). Eksperterne har på forskellig vis bidraget med viden om faglig synergi. 3) Relevant litteratur udpeget af eksperterne.

Hvad er eux?

Eux-forløb er en særlig tilrettelæggelse af en erhvervsuddannelse, hvor eleven samtidig med erhvervsuddannelsen tager fag på gymnasialt niveau og herved opnår generel studiekompetence i form af en erhvervsfaglig studentereksamen.

Af eux-loven fremgår det, at ”skolen skal sikre, at undervisningen i fag på gymnasialt niveau så vidt muligt knyttes an til den konkrete elevgruppes erhvervsuddannelser, herunder at opgaver, projekter m.v. i rimeligt omfang giver mulighed for at inddrage viden, begreber og indhold fra den enkelte elevs uddannelse.” Det er dermed hensigten, at der skal skabes samspil og synergi i undervisningen mellem uddannelsens forskellige dele (fx mellem GF2 og hovedforløb samt mellem grundforløb og studiekompetencegivende forløb) og mellem de faglige niveauer (fx grundfag C og gymnasiale niveauer A-B-C).

Timetallet for de gymnasiale fag er afkortet på de tekniske eux-forløb sammenlignet med fag på tilsvarende niveauer i treårige gymnasiale uddannelser. Afkortningen sker på baggrund af de kompetencer eleverne får fra erhvervsuddannelsen.

De tekniske modeller

Der findes 41 erhvervsuddannelser med eux, som er grupperet under de seks tekniske eux-modeller.

Hver model rummer sin egen gymnasiale fagrække med tilhørende timetal, og dette timetal kan være afkortet i forskelligt omfang fra model til model.

Erhvervsuddannelser med eux-forløb, som følger de tekniske modeller, er strukturelt tilrettelagt som såkaldte ”vekseluddannelser”. Det vil sige, at eleverne på hovedforløbet skifter mellem skoleforløb, hvor eleven har eud-fag og gymnasiale fag, og *praktikforløb*, hvor eleven er i sin praktikvirksomhed. Ifølge reglerne skal hver skoleperiode, med undtagelse af den sidste, have en varighed på ca. et halvt år.

I bekendtgørelsen om krav til udformning af eux-forløb på den tekniske model står der, at skoleperioderne, med undtagelse af den sidste, skal bestå af undervisning i både gymnasiale fag og erhvervsuddannelsesfag i et sådant omfang, at der er mulighed for samspil og synergi mellem de enkelte aktiviteter (§8, stk. 4).

Den merkantile model

Der findes fem merkantile uddannelser med eux, som er grupperet under en samlet merkantil model, hvor strukturen er anderledes end for de uddannelser, som følger en af de tekniske modeller. I den merkantile model er de gymnasiale fag samlet på et etårigt studiekompetencegivende forløb, som er placeret efter grundforløbet, og før eleven starter i hovedforløbet.

Merkantil og teknisk eux-model

	1. år		2. år		3. år		4. år	
Merkantil	GF 1	GF 2	Studieforberedende år		Hovedforløb (elevplads)			
Teknisk	GF 1	GF 2	H 1 (praktik)	H 1 (skole)	H 2 (praktik)	H 2 (skole)	H 3 (praktik)	H 3 (skole)

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk